National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/C/4/5

National Library
Bibliothèque nationale
Second class mail registration number — 1089.
NOV 01
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 73 (2805) XXX aastakäik | Teisipäeval, 20. oktoobril 1981 — Tuesday, October 20, 1981 | Üksiknumbri hind 50 centi

Paguluses on laul saanud võitlusvahendiks

Toronto Eesti Segakoor tähistas oma 30. tegevusaasta juubelit

Möödunud pühapäeval tähistas Toronto Eesti Segakoor oma 30. tegevusaasta juubelit Eesti Maja suures saalis juubeliaktusega, milles suurearvulise koori külalisteks oli rohkesti kutsutud teiste kooride esindajaid ja sõpru, kellega koor on nende aastate jooksul olnud sõprusvahekorras, aga ka endisi lauljaid. Aktuse alul toodi saali T.E. Segakoori lipp, mis jäi algosa ajaks auvalvesse. Oma avasõnas vaatles koori esimees Alfred Kelder möödunud tegevust. Ta meenutas koori algaastaid, mil tuldi kokku lootusega, et varsti oleme tagasi vabal kodumaal vaba laulu laulmas. Need lootused pole täitunud ja 30. aasta jooksul on paljud liikmed lahkunud, kelle mälestuseks koor laulis „Requiemi".

Kuid A. Kelder märkis, et need kaotused pole nõrgendanud koori, sest uued lauljad on astunud asemele. Juubeliaktusel oli lauljate hulgas veel kaks ja aktusest osavõtjate hulgas kolm koori asutajaliiget. Praegu on koor heas häälte tasakaalus.

Kuigi aastad on peale surunud, on laulutahe sama millega alustati.

Järgnevalt võeti vastu 5 uut tegevliiget, kes kutsuti koori ette ja neile kinnitati rinda tegevliikme rinnamärk. 10-aastase laulutegevuse märk kinnitati rinda Sinaida Neemele. Juubeli puhul valiti koori teenelisteks liikmeteks ja anti üle sellekohane diplom Endla Meriorg, Paul Kristal, Lydia Kööp, Tamara Norheim, Georg Teres ja koorijuht Uno Kook. Teenilise liikme staatuse saavad need, kes on end eriti ohverdanud koori heaks, kas armastavad eesti laulu ja on palju töötanud koori huvides.

Pärast koori motot: „Me laulust ja töödest tõuseb ja elab vabade eestlaste maa", esitas ligi 80-liikmeline juubelikoor Uno Kooki juhatusel M. Lüdigi „Sääl kord kasvab kaunis kodu" ja A. Pruuli „Kodumaine kevad".

Oma aktusekõnes vaatles piiskop K. Raudsepp eesti koorilaulu arengut läbi aegade.

Pole täielikku selgust esimese segakoori tekkimisest, kuid on teada, et 1841. aasta jõuluõhtul lauldi Vändras, 1854. a. Paistus, aga vanimaks on vist 1830-ndais aastais tegevust alustanud segakoor Põltsamaal. Esimesel eesti laulupeol 1869 olid siiski esireas veel meeskoorid. Ömaaegses „Vanemuise" kooris oli probleemiks, et peamiselt meeskooliõpetajatest nooditundjate kõrval olid naislauljad need, kes nooti ei tundnud ja tekitasid raskusi koori juhtimisel.

K. Raudsepp tutvustas „Tuljaku" saamislugu, millele kaks autorit kirjutasid teksti ja helilooja Miina Härma nelja rahvaviisi motiive kasutades lõi helitöö. Miina Härma segakoor oli juba kuulus, see korraldas kontsertreisi läbi naaberriikide pealinnade. Kuid segakooride suur väärtus seisneb selles, et selles väljendus kogu rahva hing, kus lauljad ja solistid olid kõik eesti rahva liikmed. Ärkamisajal lauldi isamaast, sest see oli eesti rahva armuks. Iseseisvuse ajal polnud enam ärkamisaegset vaimustust, vaid taotleti kõrget kunstilist taset. Praegu on kodumaal laulus jälle rahvuslik tunnetus.

Paguluses on laul saanud võitlusvahediks, mispärast on koritöö kõrgesti hinnatud.

Kõneleja esitas statistilisi andmeid koori 20. juubeliaasta kokkuvõttest, mis nüüdseks on palju suurenenud. Iga laulja aastane laulutharrastus katab 2000 miili, 100 tundi ja $500. Lõpuks soovis piiskop koorile Jumala õnnistust ja soovitas ikka „eestlaste akna all" laulda, et eestlased ei unustaks, kes nad on, ega nende lapsed seda, kust nende vanemad on tulnud.

Tervituste rea avas Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo, kes märkis seda tähtsust, mis on koorilaulul olnud eestlaste vaimses ja kultuurilises arengus. Ka paguluses see on olnud rahvusliku vastupidamise üheks aluseks. Pole olnud ühtki suuremat sündmust, kus ei ole T.E. Segakoor otseselt kaasas olnud, mispärast ta avaldas kogu eesti rahva nimel koorile tänu.

Järgnesid T.E. Meeskoori esimees H. Paara, tõstes esile kahte koori sidunud sidemeid ja sõbralikku koostööd.

Estonia orkestri esimees H. Kasenurm tegi pärast õnnitlusi teatavaks, et orkester on valinud T.E. Segakoori oma sõpruskooriks.

T.E. Seltsi poolt õnnitles V. Poolsaar, Vancouveri Eesti Segakoori poolt pr. Ruus, Cantate Domino poolt esimees Nelly Lind, T.E. Maja poolt esimees O. Piil ning viimasena P.P. Lüdig Buffalost, kutsudes koori jälle Buffalosse esinema. Nelly Hubel andis edasi tervitusi mehelt, kelle tegevus on tähtis olnud T.E. Segakoorile — dr. R. Toilt, kes tänasel päeval lubas olla südamega juubeliaktusel ja saadab parimaid soove juubeliks.

Teadustaja Linda Järvalt luges ette kirjalikud tervitused New Yorgi Eesti Meeskoorilt, kes on T.E. Segakoori sõpruskooriks, Anni Toi-Puskarilt, Helmi Betlemilt, kuna New Yorgi Eesti Naiskoor oli saatnud kimbu lilli.

Koor laulis A. Kapi „Sind armastame kodumaa", misjärel Nelly Hubel oma lõpusõnas tänas kõiki möödunud tegevusaastate mälestusi elustavate, tegevust hinnanud soovide eest ja avaldas lootust, et koor jätkab oma lauluviljelemist ka tulevikus, milleks Taevaisa andku armastust laulu vastu, mis ületaks kõik raskused. Lõppsõna järel suleti aktus Eesti hümniga.

Aktuse ajaks oli fotoalbumeist, ajalehtede väljalõigete kroonikaist välja pandud näitus, kus ilmnes kolme aastakümne töö nende reportaazhide ja arvustuste tekstides, mida eesti ajalehed on selle aja jooksul T.E. Segakoori tegevusest kirjutanud.

Lõpuks kutsuti arvukas osavõtjate pere sünnipäevakohvile juubelikringlitest osa saamiseks.

Tänavu suvel toimusid Usuteadusliku Instituudi õppepäevad Kanadas ja augustikuul Rootsis. Õpetajate abiliste ettevalmistamine on olnud südameasjaks dr. A. Võõbusel ja piiskop K. Raudsepal, keda näeme pildil Toronto kursuse lõpukoosviibimisel. Istuvad vasakult piiskop K. Raudsepp, pr. Raudsepp ja dr. A. Võõbus. Foto: Vaba Eestlane

Suslov:

Läänеriigid organiseerivad kontrrevolutsiooni

MOSKVA — N. Liidu kauaaegne poliitbüroo liige ja partei kõige tuntum ideoloog Mihail Suslov süüdistas Moskvas toimunud marksismi-leninismi õpetajate konverentsil läänеriike Poolas kontrrevolutsiooni organiseerimises. Samal ajal andis ta poola kommunistidele lubaduse, et need võivad arvestada N. Liidu täieliku toetusega. Suslovi sõnade kohaselt on läänеriikide „imperialistlikud ringkonnad" juba pikema aja jooksul teinud salaja kihutustööd Poola Rahvavabariigi sotsialistliku struktuuri hävitamiseks.

Kania sunniti lahkuma, Jaruzelski asemele

Sõjakas meeleolu Poola kommunistliku partei keskkomitee koosolekul

VARSSAVI — Poola kommunistliku partei keskkomitee tormilisel koosolekul möödunud pühapäeval, tekkis teravalt päevakorrale partei peasekretäri Stanislaw Kania asendamine kõvakäelisema mehega. Partei keskkomitee valis uueks partei juhiks ja peasekretäriks senise pea- ja kaitseministri kindral Wojciech Jaruzelski ja nõudis koheselt kõigi streikide lõpetamist. Esialgu ei ole selge, millist poliitikat hakkab ajama kindral Jaruzelski, kes seni asus partei peasekretäri Kaniaga ühel liinil ja pooldas Solidaarsusega kompromissi saavutamist.

Partei keskkomitee koosolek algas juba möödunud reedel. Peasekretär Kania püüdis oma positsiooni säilitada Solidaarsuse ägeda kritiseerimisega, süüdistades töölisi valitsuse kukutamise ja „totalitaarse diktatuuri" rajamise katsustes.

Kania tegi ka ettepaneku nende isikute parteist välja heitmiseks, kes on ühinenud Solidaarsuse liikmeskonnaga.

Konverentsi kulgedes hakkasid kostma kõvad sõnad Kania arvel ja lõpuks ei jäänud partei peasekretäril muud üle kui esitas lahkumispalve. Ametlike andmete kohaselt aktsepteerisid keskkomitee 200-st liikmest 54 protsenti lahkumispalve.

Koosolek otsustas esitada ka parlamendile nõudmise töölistelt streigiõiguse ajutiselt ära võtmiseks.

Kindral Jaruzelski on 58-aastane karjääriohvitser, kes nimetati juba 1968. aastal kaitseministriks. 1971. aastal valiti ta poliitbüroo liikmeks ning möödunud veebruaris peaministriks. Jaruzelski on tuntud vaikse kuid kõvakäelise mehena, kes peaministri kohal olles nimetas terve rea kõrgemaid sõjaväelasi vastutusrikastele kohtadele.

Läänеriikide vaatlejad arvavad, et Kania lahkumine toimus Moskva survel, kuna Kremlis peeti Kaniat liiga pehmekäeliseks meheks töölisliikumise allasurumisel.

Esindajatekoda ei poolda luurelennukite müümist Saudi Araabiale

WASHINGTON — President Ronald Reagan sai Kongressis oma esimeste tagasilöökide osaliseks kui Esindajatekoda lükkas ülekaalukalt häälte vahekorraga 301:111 tagasi tema ettepaneku eriliste radariseadmetega varustatud luurelennukite müümiseks Saudi Araabiale. Iisraeli võimud ja Ühendriikide juudiringkonnad on lennukite müümisele vastu, mainides, et need lennukid ohustavad Iisraeli julgeolekut. Ettepanek läheb nüüd senatisse, kus hääletamine toimub 25. oktoobril. Senatis võivad hääled minna hääletamisel ligilähedalt pooleks. President Reagani nõuandja mainivad, et presidendil on raske kujundada oma välispoliitikat Kesk-Idas kui Kongress talle selleks takistusi teeb.

Kreekas tulid võimule sotsialistid

ATEEN — Möödunud pühapäeval Kreekas toimunud üldvalimistel olid võidukad sotsialistid, kes tõrjusid võimult 35 aastat valitsenud parempoolse Uusdemokraatliku Partei valitsuse, mille juhiks oli George Rallis. Sotsialistid saavutasid 300 liikmelises parlamendis 175 kohta, kuna Uusdemokraatlik Partei pidi leppima ainult 111 kohaga. Senises parlamendis oli uusdemokraatidel 175 kohta ja sotsialistidel ainult 93 kohta. Kommunistid saavutasid uues parlamendi koosseisus 14 kohta.

Läänedemokraatiatele on Kreeka valimiste tulemused suureks tagasilöögiks kuna sotsialistide juhi ja uue peaministri Andreas Papandreou programmis on Kreeka väljatõmbamine NATO-st ja Euroopa Ühisturust. Andreas Papandreou on saanud oma hariduse Ühendriikides ja elas ka lühmeat aega Kanadas, kus ta oli Torontos Yorki ülikoolis majandusteaduse õppejõuks

TEKK
Baptisti kiriku sõprusruum
883 Broadview Ave.
kolmap., 21. okt. kell 8 õ.
Dr. ERNST GRIMM (Brasiiliast) loeng
„TERVIS, TOIT, TÖÖ"
Küsimused, läbirääkimised
KÕIK KUTSUTUD!

Toronto Eesti Segakoori
JUUBELIBALL
laupäeval, 31. oktoobril kell 7 õhtul
PRINCE HOTELL, Toronto, 900 York Mills Road
Kavas: sopran ROSEMARIE LINDAU
Toronto Eesti Segakoor — juh. Uno Kook
WALTER BERNHAUER'i tantsuorkester
Laudade reserveerimine: pr. K. Konze 444-7108
pr. S. Ristmäe 255-5234

T. E. VABAKOGUDUSE KIRIKUS
562 Jones Ave.
toimub 24. oktoobril s.a. algusega kell 2 p.l.
SÜGIS-PÄRASTLÕUNA-KOHVI PENSIONÄRIDELE
LAULU JA SÕNAPÕIMIKUGA
KÕIK KUTSUTUD!
T. E. VABAKOGUDUSE NAISRING

MULKIDE SELTSKONDLIK
KOOSVIIBIMINE
KOHVILAUAS
pühap., 1. nov. kell 3 p.l.
Tartu College'is, 310 Bloor St. W.
MITMEKESINE EESKAVA
Piletite ettetellimine hiljemalt 26. okt.
Elmar Silm — tel. 741-7994, Optikaäri Ratas — tel. 465-6251
KÕIK TERE TULEMAST! MULKIDE SELTS

muusika- ja luuleõhtu
URVE KARUKS ja KALJO RAID
esitavad oma loomingut
laupäeval, 24. oktoobril 1981 kell 7.30 õ.
Hart House Music Room Toronto Ülikoolis
EESTI KIRJANDUSE SÕBRAD

SOOME KLUBI korraldusel toimub revüü- ja tantsuõhtu
„AHONKYLÄN FLIKAT"
(4 tüdrukut)
JA 5 MEHE ANSAMBEL OTSE SOOMEST
reedel, 30. oktoobril kell 8 õhtul
Multi-Cultural Centre, 185 Bunting Rd., St. Catharines
Einelaud ★ Võidud
Pääse $5.00 KÕIK KUTSUTUD

EELTEADE! TERETULEMAST!
TORONTO EESTI SKAUDISÕPRADE SELTSI
SÜGISPIDU
laupäeval, 28. novembril 1981
Eesti Maja suures saalis kell 7.30 õ.
EESKAVA ★ EINELAUD ★ BAAR ★ TANTS ★ LOTERII
Laudade ettetellimine koos pääsmete lunastamisega:
Bruno Lindre, tel. 421-5541 Pääse $6.—

EELK PEETRI KOGUDUS TORONTOS
Cantate Domino korraldusel
pühapäeval, 1. novembril kell 4 p.l.
Peetri kiriku alumistes saalides
SÜGISMEELEOLULINE
MÄLESTUSTE RADADEL
LAULUS — LUULES — MUUSIKAS
Juhatab Charles Kipper
Loterii hinnaliste võitudega Rikkalik kohvilaud
Sissepääs $5.00 KÕIK KUTSUTUD!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Soome uue presidendi ootel

Soome seisab lähemal ajal sisepoliitiliste muudatuste lävel, kuna vennasrahvas ootab Urho Kekkose 25 aastase valitsemisperioodi lõppemist, uue riigipea valimist ning selle ametisse astumist. Veerandsada aastat presidenditoolil püsinud Urho Kekkonen ei ole sunnitud oma kõrgelt positsioonilt lahkuma poliitilistel põhjustel vaid kõrgete eluaastate ja nendega kaasnevate tervisehäirete tõttu. On päris loomulik, et 81-aastaselt mehelt ei saa oodata enam vastutusrikkal presidendipositsioonil püsimist kui ta kannatab pealetormavate aastate tulemusena mälunõrkuse ja hajameelsuse all.

Urho Kekkonen on olnud Soome riigi esimene kodanik alates 1. märtsist 1956 ja viibib nüüd juba 11. septembrist saadik tervisparanduse puhkusel. Tema kuue aastasest jooksvast ametiperioodist on veel kaks aastat järele jäänud kuid asjaomastest ringkondadest saadud andmetel on presidendi tervis viimaste nädalate jooksul niivõrd halvenenud, et tema kantseleist võib oodata peatselt teadaannet ametist loobumise kohta. Niipea kui ametist lahkumine teatavaks tehakse, määrab parlament kindlaks uue presidendi valimised, mis toimuvad tõenäoliselt järgmise aasta jaanuaris. Presidendi kandidaadid esitavad parteid ning riigipea valitakse kaudsete valimistega valijameeste poolt, keda omakorda valivad hääleõiguslikud kodanikud.

Urho Kekkosele ei ole kerge leida järglast, kuna tema oma erakorralise talendiga on suutnud Soome ja N. Liidu vahelisi teravaid vahekordi leevendada ning lahendada diplomaatiliselt kõik delikaatsed küsimused, mis on kippunud mõlemate riikide vahekordade taevast paiguti paksude pilvedega katma. Kahtlemata on Soome oma suure idanaabri survel pidanud Moskvast tulnud nõudmisi täitma ja sageli Kremli pilli järele tantsima, seda eriti oma välispoliitika kujundamisel, kuid vaatamata kõigile raskustele on ta suutnud siiski oma iseseisvuse ja suveräänsuse suures laastus säilitada ja ise oma elu organiseerida. Ei ole kahtlust, et selle koostöö kujundamisel on suuri teeneid olnud senisel kauaaegsel presidendil Urho Kekkosel, keda paljud süüdistavad venelastele liiga suurte järelandmiste tegemises, kuid kelle kaitsjad rõhutavad, et Kekkonen on pragmaatiline poliitik, kelle veendumuste kohaselt Soomel ei ole teist teed kui katsuda N. Liiduga nii hästi läbi saada kui võimalik ehkki sealjuures tuleb nii mõnigi kibe suutäis alla neelata ja sageli oma rahvustunne ja rahvuslik uhkus alla suruda.

Kes võiksid Soome praegustest silmapaistvatest poliitikutest tulla kõne alla Urho Kekkose järglasena? Silmapiirile on kerkinud kaks tugevat kandidaati — praegune peaminister 57-aastane sotsiaaldemokraat Mauno Koivisto ja endine pea- ja välisminister 58-aastane Ahti Karjalainen, kes kuulub Urho Kekkose eeskujul keskparteisse. Mauno Koivisto on põhiliselt majandusmees ja Soome Panga president, milliselt kohalt ta lahkus ajutiselt peaministri toolile asumisel. Ta on rahvamasside hulgas väga populaarne ehkki tema oma parteimehed peavad teda liiga parempoolseks. Ahti Karjalainen on Soome Panga üks direktoreid, kes ei ole rahva hulgas eriti armastatud, kuid keda peetakse tugevaks eksperdiks välispoliitika alal, mis on väga oluline Moskvaga läbikäimisel ja praeguste sõbralike suhete säilitamisel. Mõned keskpartei juhid ei ole eriti vaimustatud Karjalaise kandidatuurist ja arvavad, et partei võiks palju parema kandidaadi välja panna Johannes Virolaise näol, kes varem peaministri kohal olles pani enda maksma silmapaistva riigimehena ja poliitikuna.

Soomlased on üldiselt optimistid ja kalkuleerivad, et Moskva ei sekku Soome presidendi valimistesse ja jääb siin pealtvaataja ossa. Näiliselt ei ole selleks vahelesekkumisks ka põhjust, kuna Soome ja N. Liidu vahekorrad on pikkade aastate jooksul stabiliseerunud ning venelased on veendunud, et Soome jätkab kindlakäeliselt oma senist neutraliteedipoliitikat ja koostööd Moskvaga. Olukord võib aga kiiresti muutuda kui Kremlis tekib vähemgi kahtlus soomlaste kavatsuste ja tulevikuplaanide suhtes. Siis võib korduda sama lugu, mis juhtus 1961. aastal kui sotsiaaldemokraadid alustasid viie partei toetusel aktsiooni Kekkose vastu, kelle esimene valitsemisperiood presidenditoolil oli lõppenud ja kes kandideeris teist korda. Venelased kartsid, et Soome presidendiks saab poliitik, kes muudab Soome välispoliitikat ning Kremlist hakati avaldama soomlastele ränka survet, mis lõppes sellega, et sotsiaaldemokraadid oma kavatsustest loobusid.

K. A.

Tänavune koolistart Göteborgis algas juba 18. augustil kui eesti lapsed kogunesid Johannesbergi kooli ruumidesse. Pildil vaade kooli uutele õpilastele selja taga seisvate vanematega. Foto: O. Kopler

Miitingutega poola tööliste vastu:

„Kontrrevolutsioon ei suuda varjata kiskjahambaid"

„Solidaarsuse" läkitus häirib venelasi

Poola ametiühingute „Solidaarsuse" läkitus teistele kommunistlike riikide töölistele on ärritanud ja vihastanud venelasi, kes näivad paanikaliselt reageerivat enne, kui tõesti võidakse mõnes satelliitriigis ülestõusukutsele järgneda.

Tass pealkirjastab oma informatsiooni „Antisovetismi vastu Poolas", kirjeldades N. Liidu suursaadiku B. I. Aristovi külaskäigu Poola juhtide S. Kania ja W. Jaruzelski juurde. Läbirääkimistel juhtisid venelased poolakate tähelepanu asjaolule, et kontrrevolutsioonilised jõud arendavad ulatuslikult ja karistamata ohjeldamatult vale- ja laimukampaaniat N. Liidu ning tema välis- ja sisepoliitika vastu.

Neil sotsialismi vaenlaste aktsioonidel olevat Tassi andmetel koordineeritud iseloom ja poliitiline suunitlus: laimata, „maailma esimest tööliste riiki ja sotsialismi ideid tervikuna ning äratada poolakates vaenu ja vihkamist Nõukogudemaa ja nõukogude inimeste vastu".

Lisaks deklareeriti, et antisovetism tungib üha sügavamale Poola ühiskondliku elu eri sfääridesse, sealhulgas ideoloogiasse, kultuuri ning kõrg- ja kooliharidusse ja kasvatuse süsteemi.

Pöörast propagandat tehtavat erisuguste väljaannete veergudel, avalikult aga oma sõnavõttudes massilise auditooriumi ees niisuguste kontrrevolutsiooniliste organisatsioonide nimameeste poolt nagu „Sõltumatu Poola Konföderatsioon" ning „Solidaarsus".

„Solidaarsuse" kongressi esimene voor Gdanskis oli kujunenud tegelikult tribüüniks, kust üle kogu Poola kandus räpast laimu ja solvanguid Nõukogude riigi aadressil. Venelastele erilist nördimust tekitas provokatsiooni „Läkitus Ida-Euroopa rahvastele" vastuvõtmine. Informatsioonis öeldakse: „Nõukogude-vastased tegelased rüvetavad edasi Nõukogude sõjameeste mälestust, kelledest sajad tuhanded andsid oma elu poola rahva vabaduse ja sõltumatuse eest".

Ja kõige imelikum on, „et Poola Rahvavabariigi ametlikud võimud ei ole seni rakendanud mingeid resoluutseid abinõusid tegemaks lõpu vaenukampaaniale N. Liidu vastu, kellega seovad sõbralikud suhted ja liitlaskohustused. Edasine antisovetiilmeline tegevus tekitavat tohutut kahju Nõukogude—Poola suhetele ning olevat vastuolus Poola liitlaskohustustega ja poola rahva enese eluliste huvidega.

Sellepärast venelased ootavad ja loodavad, et Poola valitsus rakendaks viivitamatult resoluutseid abinõusid lõputegemiseks kuritahtlikule Nõukogude-vastasele propagandale ja N. Liidu suhtes vaenulikele aktidele".

Teises Tassi informatsioonis on öeldud, et nn. „Läkitus Ida-Euroopa rahvastele" on provokatsioon Poola liitlaste vastu, kellega ühine tegutsemine on riigi stabiliseerimise ja majandusliku arengu, Poola territoriaalse terviklikkuse, julgeoleku ja rahu põhiline tingimus."

Venelastel pole enam küllaldaselt sõnu poolakate antisovetlike aktide kinni naelutamiseks. „Solidaarsus" tegelevat küsimustega, mis ei kuulu ametiühingule. Kuna Venemaal pole ametiühing tööliste kaitsja, siis on poolakate püüdlused venelastele arusaamatud. Kartes, et venelasedki võiksid ärgata või haigestuda „poola haigusse" teeb partei aktiivset valgustustööd „tõe" esile toomiseks, mida pidavat teadma kogu töölisklass, kõik töötajad (näiliselt kõik töölised ei kuulu töölisklassi), kogu üldsus ja esmajoones „Solidaarsuse" liikmed, kelle nimel on võetud kurss, mis viivat uuele rahvustragöödiale.

Poola tööliste valgustamiseks korraldatakse Venemaa tehastes miitinguid, kus võetakse vastu läkitusi poola töölistele.

Moskva tehase „Serp i molot" töölised kirjutavad: „Meie tehase töölised jälgivad suure ärevusega sündmusi vennalikus Poolas. Saabunud teated kõnelevad, et kontrrevolutsioonilised ja antisotsialistlikud jõud on pärast oma kokkutulekut Gdanskis kõrvale heitnud igasuguse maskeeringu ja üle läinud otsestele rünnakutele Poola Rahvavabariigi sotsialistliku korra vastu. Nende rünnakute lõppeesmärk on võimuhaaramine".

Ajal kui Poola kontrrevolutsioon tegeleb imperialistlike õõnestuskeskuste ja eritalituste näpunäiteil, pürgides Poola töötajate õlul avalikult võimu poole, siis tekkivat küsimus: kus on siis Poola töölisklass? Kas nad tõesti ei näe kuhu neid tõugatakse? Kuidas saab „Solidaarsuse" poolt levitatavat provokatsioonilist n.n. „Läkitust Ida-Euroopa rahvastele" hinnata teisiti kui otsest üleskutset sotsialismi kukutamiseks mitte üksnes Poolas, vaid ka teistes sotsialistlikes maades. Ja vene tööline kinnitab ning ähvardab: „Seda ei juhtu! Mille eest siis valasid meie rahvad verd II maailmasõjas, mille eest andsid oma elu vabastades Poolat fashistlikust katkust 600.000 meie poega? Seda püha mälestust ei luba me kellelgi teostada."

Uralmashi töölised saatsid päev hiljem oma kirja Poola töölistele, kus nad nendivad, et ka „nad suure ärevuse ja rahutusega on jälginud vennaliku Poola sündmusi, kus üha tugevamini veerevad antisovetismi sogased lained, viies Poola tohutu häda, rahvusliku katastroofi äärele.

„Solidaarsuse" kontrrevolutsioonilised ideed ja räpased teod on otsene katse kasutada ametiühingukanaleid ideoloogiliseks diversiooniks sotsialistliku sõprusühenduse vastu. Antisovetistide tegevuse karistamatus äratab viha ja nördimust."

Ja nördinult kutsutaksegi üles: „Seltsimehed! Klassivennad! Otsekoheselt tööliste kombel küsige nendelt härradelt, kes riietuvad rahvakaitsjate rüüsse: missuguse õigusega nad ründavad sotsialismi ja poola rahva sõprust, mille on kinnistanud ühiselt valatud veri võitluses fashismi vastu?"

Päev hiljem saatsid kirja poolakaile ka Magnitorgski Metallurgiakombinaadi töölised. Ka nemad olevat jälginud suure ärevuse ja murega südames sündmusi Poolas. kus sotsialismi vaenlased tõstavad pead. „Kui eile nad kutsusid üles Poola sotsialistliku elu reformimisele,

siis täna on nad tõstnud käe Poola Rahvavabariigi koeu sotsialistliku korra vastu. Kontrrevolutsioon ei saa oma kiskjahambaid millegiga varjata."

Ka siin tullakse Gdanskis vastu võetud läkituse juurde: „Läkitus Ida-Euroopa rahvastele" kutsub üles võitlusele sotsialistliku korra vastu. „Solidaarsuse" ninamehed, kellele tundub kitsas olevat sotsialismi vastu võitlemise ulatus Poola pinnal, võtsidki ette selle võõrastesse asjadesse sekkumise aktsiooni".

„Meile, nõukogude inimestele ei mahu kuidagi pähe see, kuidas võisid need Läänele kaasalauljad mõelda, et meie ja teiste sotsialismimaade rahvad loobuksid kõigest sellest, mis on kätte võideldud võitluses sise- ja välisvaenlastega, et me loobuksime sotsialismist. Kuid „meile, metallurgidele, näib õige kummaline ja imekspandav see, kuidas võivad Poola töölised, kes on oma rahva avangard, kannatada kõike seda oma maa saatuse mõnitmist ja nii äeglaselt reageerida klassivaenlaste katsetele tõugata Poola õudsesse sohu. Kõik ässitajad astuvat välja justkui tööliste nimel. Sellega laimates tööliste sotsialismiehitaja kuulsusrikast nime". Kuid pärast kahe rahva sidemete üles lugemist öeldakse, et „nõukogude töölised usuvad endiselt, et Poola töölisklassile on vaja tugevat jõudu resoluutse vastulöögi andmiseks „Solidaarsuses" kandakinnitanud klassivaenlaste sotsialismivaenulikele ja Nõukogude-vaenulikele sepitsustele. Selles võitluses võivad poolakad arvestada kogu N. Liidu töölisklassi vennaliku abi ja toetusega."

Neis kirjades on märgata tigedat kibedustunnet, aga samal ajal siiski nagu kuuma suutäie ümber hüplemist. Poola tööliste läkitus on sattunud väga valusale kohale, kus raske on kasutada imperialismiga seotud väljendusi. Üle riigipiiride kandunud läkitus on vapustava sisuga. Ja venelased korraldavad jälle miitinguid, nad peavad Poola asja koguni tähtsamaks kui USA rakettide vastasest kampaaniat, milledele pole enam nii palju ruumi antud ega miitinguid peetud. Selliste kirjade avaldamine N. Liidu ja selle osariikide ajakirjanduses äratab väikeseid lootussädemeid oluliste muudatuste suunas.

Kommentaarid

See on otse fantastiline, millised suured jõud organiseeri'akse praegu Euroopas Ühendriikide ja teiste NATO riikide relvastuse tõhustamise vastu. Kõik need aktsioonid on tuntud rahukampaania nime all ning nende juured on kindlalt kinnitatud Moskvas, kust agentide ja katteorganisatsioonide kaudu saabuvad juhised Lääne-Euroopasse. Nende demonstratsioonide intensiivsuse, ulatuse ja paiknevuse järele otsustades on kogu selle propagandakampaania raskuspunkt suunatud Lääne-Saksamaale, mis on ka mõistetav ja arusaadav, kuna Lääne-Saksamaa on Euroopas praegu sõjaliselt kõige tugevam ja löögivõimsam riik ning võimalikus tulevases sõjalises kokkupõrkes on sakslastel täita tähtis ja oluline osa.

Kuivõrd suur organisatsioon on nende rahudemonstratsioonide taga, selgus äsja Bonnis korraldatud meeleavaldusest, millest politseivõimude andmeil võtsid osa veerand miljonit inimest, kellede eesmärgiks oli atakeerida NATO-t, Ameerika Ühendriike ja president Reagani plaane läänemaailma relvastuse tugevdamiseks, et saavutada sel alal tasakaalu N. Liiduga. Demonstrantide plakatid kandsid seliseid pealkirju nagu: „Tõkestage NATO raketid," „Ainult Schmidt ja kauboi vajavad kaitset tuumarelvade vastu", „Tehke Reaganist maksavorsti" jne. jne. Demonstratsioonil kõnelesid partei juhtkonnalt luba küsimata Bonni koalitsioonivalitsuse parteide sotsiaaldemokraatide ja vabade demokraatide (liberaalid) liikmed. Endine minister sotsialist Erhard Eppler reserveeris oma krõbedamad sõnad Ühendriikide kaitseministrile Caspar Weinbergerile, keda ta süüdistas Lääne-Euroopasse rakettide paigutamises, mis on võimelised tabama Venemaa südalinnu.

Demonstratsioonil olid esindatud oma grupiga ka ameeriklased eestotsas Martin Luther Kingi lese neegritar Coretta Kingiga, kes selgitas ajakirjanikele oma isevärki arusaamasid relvastamise küsimuses. Coretta Kingi arvates suurendab Ühendriikide relvastuse programm veelgi ebakindluse tunnet N. Liidus ning uued relvad ei paku ka kaitset Lääne-Euroopale. Selle teooria kohaselt oleks läänemaailma riikidel vist kõige kasulikum kui nad paneksid oma relvad viimase püssitikuni maha ja annaksid sellega venelastele „kindluse tunde" kogu maailma vallutamiseks.

Kuigi kõik need jutud olid nõukogude propagandale baseeruvad omamoodi põhjendused, jäid need siiski viisakuse piiridesse. Kuid demonstratsiooni korraldajad ja seal esinejad ei piirdunud mitte ainult sõnavõttudega ja oma teooriate põhjendustega, vaid esinesid ka ähvardustega. Nii kinnitavad Bonni linnavalitsuse võimud, et Lääne-Saksamaa kommunistlik partei oli nõudnud Bonni äriomanikelt demonstratsiooni reklaamplakatite kleepimist äride akendele, ähvardades keeldumise korral aknad sisse lüüa. Parteimehed märkisid irooniliselt ärimeestele, et reklaamplakatide kleepimine akendele maksab ainult 25 centi, kuna sissetöödud akende parandamine maksab palju rohkem.

Nii kaugel on juba asjad Lääne-Saksamaal. See kõik meenutab seda aega, kus Hitleri Sturm Abteilungi mehed hakkasid kommunistidega tänavalahinguid lööma, kuna see oli ainsaks võimaluseks punaste võimule tuleku pidurdamiseks.

★

Väikesed riigid ja rahvad on suurte rahvaste käes vahetusrahaks, armastatakse alati ütelda. Ajalugu kinnitab selle teooria tõepärasust. Nii näiteks müüs Hitleri Saksamaa Teise maailmasõja eelõhtul oma huvid Molotov Ribbentropi paktiga Balti riikides maha ning andis need riigid Saksamaa kätte läänes vabaks mängimiseks kommunistliku Venemaa meelevalla alla. Veelgi traagilisem, masendavam ja häbiväärsem oli see osa mida mängisid inglased ja ameeriklased Teise maailmasõja lõppfaasis kui nad andsid kommunistliku terrorirezhiimi eest Saksamaale põgenenud rahvusgruppe välja venelastele, kes suure osa neist hukkasid või sunnitöölaagritesse saatsid.

(Järg lk. 3)

Raskused Soome ja N. Liidu kaubavahetuses

HELSINGI — Eeloleval aastal toimuvate Soome ja N. Liidu vaheliste kaubanduslike läbirääkimiste probleemiderohkem küsimus on, kust leitakse N. Liidus Soome importeerimiseks lisatooteid. Kui neid N. Liidus ei leidu, tuleb ka Soomel oma eksporti vähendada. Soome panga peadirektor Ahti Karjalainen arvab, et kuigi N. Liidu poolel olekski rohkem ostusoove, tuleb siiski eksporti piirata. Need ei puuduta siiski metalli- ja metsatööstust, mille saaduste eksport diks on sõlmitud eraldi pikemaajalised kokkulepped.

Kõige rohkem on nõupidamised toonud pettumusi tarbekaupade tööstustele, mis näivad jäävat suurtööstuste jalgu. Karjalainen ennustas lähemal ajal Moskvas delikaatseid nõupidamisi. Praegu on Soome ekspordi ülekaal ligemale miljard Soome marka (ca 200 miljonit dollarit). Olukord oli veel paar aastat tagasi vastupidine, mil Soome võlg oli 3 miljardi Soome marka, mis kiiresti kaeti Soome tööstustoodetega. Praegustele importprobleemidele ei leita Karjalaise arvates mingisugust kiiret ravimit, sest Venemaal pole midagi eksporteerida.

Indias keelustatakse streigid

NEW DELHI — India parlamendi ülemkoda võttis vastu tüliteki-tanud seaduseelnõu, mis annab Indira Gandhi valitsusele õiguse keelustada streigid tähtsail tööaladel. Sellega sai ettepanek seadusliku jõu, kuigi enne seaduse vastuvõtmist toimusid parlamendis ajaloo tormirikkamad vaidlused. Seaduse kohaselt võib valitsus vallandada streikijad oma töökohtadelt, neid ilma arreteerimiskäsuta vangistada, korraldada kohtuprotsesse ja määrata neile rahatrahve või vanglakaristusi.

VALVEARST NADALALÕPUL

24. ja 25. oktoobril
dr. A. Mae, tel. 493-7231

31. okt. ja 1. nov.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Vancouveris planeerimisel eesti õppetool

Pilk Eesti Kultuuri Ühing Kanadas tegevusele

VANCOUVER — Eesti Kultuuri Ühing Kanadas, inglise keeles nimega Society for the Advancement of Estonian Studies in Canada" on ametlikult registreeritud Briti Columbias ja inkorporeeritud ning omab tulumaksust vabastamise numbri Ottawast, kui mittetulutaotlev nn. Charitable organisatsioon.

Eesti Kultuuri Ühing Kanadas asutati 11. detsembril 1980. eesmärgiga tegeleda eesti raamatute ja õppemaailmaga, edutades nende ühiskondlikuks kasuks õppimist ja kultuurilist tegevust seoses eesti keelega, kirjandusega, ajalooga, kunstiga, muu kultuuriga ja eestikanada etniliste ainetega ning abistada nende õpetamist ja õppimist õppeasutustes.

Ühingul on 35 asutajat-direktorit ja siiani 53 liiget. Juhtivad direktorid on Juta Kitching, Lembit Pütsep, Hilja Hansson, Juhan Eilau, Irene Olljum, Paul Lepik, Mara Pütsep, Mart Laanemäe, Olga Männik ja Laurence Kitching. Ühingul on olnud juba eelmisel aastal rida loenguid, mida ka käesoleval sügisel on jätkatud.

Ühingu üheks eesmärgiks on edutada eestlusega seoses tegevust kanada õppeasutustes.

Selleks on eeltööd juba tehtud ning informatsiooni hangitud stipendiumide ja õppetooli asutamise suhtes. Simon Fraser ülikooli president dr. George Pedersen on eriti lahkelt suhtunud eestlaste soovidesse ja soovitanud isegi ehitada oma hoone nimetusega „Centre for Estonian Studies", panna sinna klassiruume, büroosid, raamatukogu, teater, kunstigalerii, rahvamuuseum, arhiiviruumid, õpilaste elamud või mistahes muud, milleks annetajad raha annetavad.

Ülikool soovitab annetajaid teha oma annetusi teatud täpseks otstarbeks; toad või kogud nimetatakse annetaja järele, kui neil ei ole midagi selle vastu. Õppejõud valitakse ülikooli poolt, aga eesti ühiskonna ja annetajate nõusolekuga.

Õppejõu ülesannete hulka kuuluks õpetada neid kursusi, mis tulevad ülikooli õppeprogrammi; teha uurimistööd ja välja anda teaduslikke töid eesti ainetel; korras hoida raamatud, dokumendid jm., mis on ülikoolile annetatud, võimaldades nende kasutamist kõigile huvitatud isikuile;

trükkida bibliograafia kogutud materjalist; kirjutada artikleid oma erialal; kirjutada eestlastest Kanadas; lindistada immigrantide mälestusi; asutada helilindi-, filmi- ja heliplaadikogusid; pidada konverentse ja loenguid Eesti tutvustamiseks Kanada publikule ja ülikoolis; teenida kohalikku eesti ühiskonda ja üldse väliseestlasi, ning palju muud sellesarnast tegevuspunkte.

Dr. Parzifal Copes tegi 6. mail järgmised ettepanekud õppetooli küsimuses. Ta rääkis kolmest võimalusest: 1. täisõppetool, 2. ajutine õppejõud ja 3. ühe kursuse lektor. Täisõppejõud töötaks aastast aastasse ja ehitaks üles programmi, õpetaks ja teeks uurimistööd; ajutine õppejõud kutsutakse külalisena üheks, kaheks ehk ka kolmeks aastaks; lektor kannaks üht kursust semestrist semestrisse. Stipendiumid saab alati anda.

Kui neid saags juhtida nii, et nad toetaksid eesti õppetooli asutamist, siis oleksid need kõige otstarbekohasemad programmi ehitamise mõttes.

Dr. Juta Kõvamees Kitching lõpetas oma hiljuti Vancouveris peetud kõne, et „Ükskõik millise osaga me toime tuleksime, suurega või väikesega, oleks iga samm ja saavutus selles töös ausamba püstitamine eestlusele, mälestusmärk neile, kes läbi aegade on võidelnud Eesti ja eestluse eest, tänapäeva põgenike demonstratsioon ja enese eksistentsi õigustamine, silla ehitamine kodumaaga ja tuleviku lootus".

Pensionäride Klubi asutamise koosolekust osavõtjad Georginas. Esimene rida vasakult: O. Pääbo, valitsuse esindaja Marlis Lindsay ja abipraost T. Nõmmik. Teine rida: A. Möller, B. Leetmaa, M. Luukas, A. Rosenberg. Kolmas rida: L. Meeman, S. Höbe, R. Meeman. Neljas rida: R. Laigar, E. Martinson, L. Laigar, F. Aadli, O. Rosenberg, E. Leetma, A. Aaspere, K. Aaspere, M. Martvee. Foto: J. Säägi

„Eesti Hääl" otsib toimetajat

Eesti õllekapp pulmakingiks kuninglikule paarile

Inglismaa Eestlaste Ühingu juhatus arutas aktuaalseid päevaküsimusi, kus üheks tõsisemaks probleemiks oli Inglimaa eestlaste ajalehe „Eesti Hääle" toimetaja asendamine. Koosolekust võtsid osa esimees V. Pärtel, H. Heinastu, A. Kokk, E. Tarn, K. Toom, T. Kajando ja K. Eistrat ning „Eesti Hääle" talitusjuht Are Helbemäe.

Pikemaid arutlusi ja mõttevahetusi tekitas esimehe eelteade, et ta astub tagasi nii organisatsiooni esimehe kui ka „Eesti Hääle" toimetaja ametikohtadelt enne käesoleva aasta jõulupühi, milles tal on mõjuvad isiklikku laadi põhjused ja selle järgi Inglismaalt lahkumine.

Inglismaa Eestlaste Ühingu (IEÜ) osas võtaks esimehe kohusetäitmise üle senine abiesimees H. Heinastu, kuid uus „Eesti Hääle" toimetaja tuleks leida juba aegsasti, et lehe väljaandmine ei katkeks.

Esimees oli nõus vastava teadaande koostamiseks, mis ka ajalehe 9. okt. numbris avaldati, et ajaleht otsib uut toimetajat. Koosolekul peatuti võimalike kandidaatide nimede juures.

Kuna jõuluni on veel aega, siis soovitas esimees lehe tehniliseks produktsiooniks IBM Compositor masina ostmist, mis töötab kirjutusmasina põhimõttel, kuid trükitehniliselt moodsamalt ja selgema pildiga, kui töö vanamoelistes trükikodades, eriti kus, nagu Londoni omades, on töötase võimatult allamäge käinud.

Uues süsteemis, kui toimetaja ise ei opereeri masinal, siis tuleks leida tema kõrvale ka teine isik või rohkemgi inimesi, kes teevad masinal tippimise töö.

Leiti, et toimetus võiks ka koosneda vastavast „meeskonnast".

Koosolekul arutleti veel Ülemaailmse Vabadusfondi ja Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Keskuse informatsioone. IEÜ L. Suvekodu aruande esitas Kristy Sheldon, misjärele ta abilistele avaldati tänu.

Viimase päevakorra punktina tegi esimees teatavaks, et Londoni Eesti saatkonna esindaja Anna Taru oli tellinud Kanadast suure puust õllekapa, mis oli varustatud Londonis kuldse plaadiga, sissegraveerituna pühendus Inglismaa eestlaste nimel kuninglikule paarile nende pulmadeks. See kink esines ka teiste kingitustega koos kuninglikul näitusel.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Seda inglaste ja ameeriklaste ajaloolist „vägitegu" tõstab 6. oktoobril Toronto ajalehes „Sun" lehe peatoimetaja ja kommentaator Peter Worthington, kes mainib, et neid väljaandmise operatsioone on lähemalt kirjeldanud vene pagulaskirjanik Nikolai Tolstoi oma teostes „Jalta ohvrid" ja „Stalini salajane sõda", millest viimane on uudisväljaanne käsitades eriti tolleaegseid juhtivaid poliitikuid, kes olid teadlikud nendest häbistavatest operatsioonidest. Inglise juhtkonnast olid sellest kindlasti teadlikud Churchill, Anthony Eden ja Harold Macmillan, läänеriikide sõjaväejuhtidest Eisenhower, Alexander ja teised, peale selle juhtivad bürokraadid, kelledest paljud sümpatiseerisid kommunistidele ja sahkerdasid isegi Jugoslaavia maha punasele diktaatorile Titole.

Peter Worthington ütleb, et ta on kirjutanud varem sellest sundrepatrieerimisest Toronto ajalehes „Telegram" ja sai selle kohta kinnituse ka sõjaaegselt kanada majorilt Herb MacFarland'ilt, kes oli määratud ühe repatrieerimisega tegeleva inglise üksuse koosseisu. MacFarland ütles, et ta keeldus täitmast Liitlaste Kõrgemast Peakorterist 14. juunil 1945. aastal saabunud käsku nõukogude kodanike väljaandmiseks vene võimudele vastu põgenike tahtmist. Ta väitis, et ta ei täida sellist korraldust ja palus ennast üle viia Kanada armee koosseisu. Selle sammu eest oleks major MacFarland võinud langeda sõjakohtu alla kuid tema vastu ei tõstetud süüdistust. Veelgi rohkem — selles piirkonnas, kus viibis palju eesti põgenikke, ignoreeriti väljaandmise käsku ja ühtegi inimest ei antud venelastele välja. Majori kraadis kanadalane oli ignoreerinud oma loomuliku vaistu ja mõtlemisega kõrgete ülemuste korraldusi ja päästnud sellega palju inimesi kindlast surmast.

Ajalooraamatutel on kindlasti oma ülesanne, kuid nende lehekülgedel tehakse sageli see viga, et seal tõstetaks paljud riigimehed ja kindralid kõrgele pjedestaadile ja jäetakse sealjuures märkimata, et need mehed on teinud ka rumalaid ja häbiväärseid vigu, mis on toonud paljudele inimestele tohutuid kannatusi ja surma.

AMI

Keeleõpetajana Tenerifel

Eestlanna omapärane karjäär Kanaari saartel

STOKHOLM (EPL) — Stokholmis viibis pikemaajalisel külastusel oma tütre ja väimehe Maret ja Leo Moksi perekonnas Tenerife eestlanna Ly Reichel, kes juba 16 aastat elab Puerto de la Cruzis. Sealses El Botanico linnaosas on tal maja troopiliselt lopsaka lilleaiaga. Kohalikele hispaanlastele annab Ly Reichel saksa ja vene keele tunde. Ta jutustab, et vene keelt õpivad kohalikud inimesed ainult privaathuvist, kuna praktiliselt sellega seal pole midagi ära teha.

Mõne aasta eest õpetas ta küll mõningaid turismi teenistujaid, kes lootsid, et Kanaari saartele tuleb ka rohkesti vene turiste.

Saksa keelega on tal palju tegemist.

Nooremad õpilased on olnud eriti menukad, ainult et gümnaasiuminivool Ly siiski õpetada ei soovi.

— Mul pole ju mingit ametlikku õpetaja-kutset. Stokholmis töötasin pärast abikaasa surma lühemat aega n.n. „kooliassistendina" ühes pealinna gümnaasiumis, ütleb Ly Reichel.

— Elu Tenerifel on mõneti muutunud pärast rezhiimi vahetust ja seda just mitte paremuse poole. Palju on tööpuudust, osalt ka selle tõttu, et nüüd saab sotsiaalabi, mida paljud kurjasti ära kasutavad, nagu Rootsiski. Lihtsalt ei soovita igat pakutud tööd vastu võtta. Elukallidus on ka märgatav ja kõik kallineb veelgi.

Ainus, mis endiselt on tore, on kliima. Mina olen alati suur „külmavares" olnud ja naudin oma elamist Tenerifel väga.

Mul on oma väike sõprade ring rootslastest ja hispaanlastest.

Mind külastavad vahete-vahel omaksed ja sõbrad Rootsist. Ise käin siin iga kahe-kolme aasta tagant. Pean aga ütlema, et omandades hispaania keele olen ma väga hästi Tenerifel kodunenud," jutustab Ly Reichel. Mõne aasta eest tegi ta pika reisi Kaug-Itta, külastades Indiat, Tailandi, Tseilonit, Jaapanit, Hongkongi, Singapuri ja teisi kaugeid paiku. (EPL/KS)

Urve Karuksi ja Kaljo Raidi loomingu õhtu

Eesti Kirjanduse Sõbrad korraldavad Toronto Ülikoolis, Hart House Music Room'is, muusika- ja luuleõhtu, kus helilooja Kaljo Raid ja luuletaja Urve Karuks esitavad oma loomingut. Õhtu toimub Toronto Ülikooli Community Relations osakonna tegevuste raames 24. oktoobril kell 7.30 õhtul. Nimeks on valitud Kaljo Raidi ettepanekul Kuldkeeled, mis põhineb ühele temaa Ernst Enno luuletusele loodud helitööle.

Käesolev õhtu ei ole mõeldud formaalse kontserdina, vaid intiimsema loominguõhtuna, kus luuletaja ja helilooja ise esitavad oma loomingut ja annavad lühidalt selgitavaid kommentaare.

Urve Karuksil on ilmunud kaks luulekogu. Esimene nendest, Savi, ilmus 1968 ja teine, Kodakondur, 1976. aastal. Mõlemate puhul on vastukaja olnud positiivne. Hart Houses esitab Urve Karuks uusi, seni ilmumata luuletusi.

Selleks õhtuks on spetsiaalselt esinema kutsutud viiulikunstnik Valdeko Kangro Connecticutist, kes on üks Kaljo Raidi muusika tuntumaid interpreete. Kangro esitab koos Raidiga kolm pala: kaks viiuli ja tshello duot ning ühe viiuli, tshello ja klaveri trio, kus saatjaks on Torontos hästituntud pianist Charles Kipper.

Õhtul esinevad veel sopran Marika Wilbiks, Toronto Eesti Baptisti Koguduse Noortekoor Charles Kipperi juhatusel ja sopran Senta Medri. Kavasse on põimitud helisalvestusi Kaljo Raidi loomingust Tallinnast: kuuleme kammerkoor „Glooriat", vokaalansambel „Sanctust" ja Allar Kaasikut tshellol.

Kuna Hart House Music Room mahutab umbes 150, on soovitav piletid juba ette tellida telefonil 766-0203, et kindlustada sissepääsu.

Eesti Kirjanduse Sõprade eesmärgiks selle õhtuga on austada helilooja Kaljo Raidi ja luuletajat Urve Karuksit, tutvustades publikule kõneall olevate Torontos elunevate kunstnike loomingut.

Loenguid ja seltskonlikke sündmusi Vancouveris

Käesoleval sügisel on juba toimunud 18. septembril „Meie Kodu" aulas Eesti keele ja kooliaasta tähistamine, kus keelt vaatles Juta Kitching ja kooli Krista Tanner. Samal õhtul toimus Eesti Kultuuri Ühing Kanadas informatsiooni koosolek.

2. okt. käsitles dr. Taimi Proos meie toitu ja selle toiteväärtust. 16. okt. oli Karl Pae filmiõhtu, näidates filme Eesti Maja ja kiriku ehitamisest Vancouveris, samuti Läänеranniku Eesti Päevi Seattles. 23. oktoobril oli topeltõhtu. Olga Männik käsitles peatükke eesti kultuuriloost Johannes V. Veski mälestuste põhjal, kuna Marika Nääb vestles kindlustusest. 24. oktoobril toimus Vancouveri Eesti Seltsi sügispidu.

Ees on veel 13. novembril mitme esindaja koostööl ülevaade „Olev Siinmaa elutöö, Pärnu arhitekti 100. a. sünnipäeva tähistamine". Järgmisel päeval on Vancouveri Eesti Segakoori pidu. 4. detsembril loenguaineks on Leo Moreli „Autoasjandus" ja Ülo Valdma ettekanne „Meie orel", instrumendi seletamine, demonstreerimine ja mängimine.

Dundarave Printworkshopi Gafikat, kuna Seattle kunstinäitusel said auhinnad Valter Saks maalis, Luule Sova graafikas ja Ene Falkenberg joonistamises.

Eesti keele kursus algas

Eesti keel õhtukursus, mis töötas 1975—1981 Toronto ülikooli juures, jääb käesoleval aastal osavõtjate vähesuse tõttu ära. Ülikool nõuab majanduslikel põhjusil vähemalt 18 osavõtjat, kuna asjaajamise kulud on tõusnud.

Selle asemel algas teisipäeval, 13. oktoobril uus eesti keele kursus Eesti Majas. Tegemist on sisuliselt sama kursusega, mis töötab nüüd Tartu Instituudi kursusena. Avama oli tulnud Tartu Instituudi ja AABS'i esindajana prof. Olev Träss. Esimesel kursuse õhtul oli 8 osavõtjat, kuid ruumi oleks rohkemale. Õppetöö toimub nagu eelmitelgi aastatel Vello Salo juhatusel.

Õppekavas on kõigepealt need keelelised küsimused, milles Kanada eestlased kõige rohkem vigu teevad. Selle kõrval vaadeldakse kirjanduslikke teoseid, kuulatakse uusi ja vanu laule ning tehakse kirjalikke harjutusi. Kursus hõlmab 20 tundi, kestes 16. märtsini ja toimub igal teisipäeval Eesti Majas kell 7.30—9.30. Uued registreeruda soovijad ja informatsioonihuvilised helistada tel. 265-2458. Kalastevanemad teretulnud.

Avastati kuuma gaasi piirkond Saturni juures

BALTIMORE — Voyager II avastas piirkonna, mis ümbritseb Saturni, kus on kuumeimat gaasi, mis leitud päikesesüsteemis. Teadlased ütlevad, et piirkonna temperatuur vaheldub 315 miljonist kraadist C kuni 537 miljoni kraadini C. Päikse temperatuur on 5537 kraadi C.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.....” ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... sinajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

ARMAST MEEST

VENDE TARK'a

sündinud 24. juunil 1921 Merikülas
surnud 16.oktoobril 1981 Torontos

leinab

abikaasa AINO

Kirstupanek esmaspäeval, 19. oktoobril kell 8 õhtul Murray E. Newbigging matusemajas 733 Mt. Pleasant Rd. Matusetalitus teisipäeval, 20. oktoobril kell 10 hommikul Peetri kirikus.

UNUSTAMATA KALLIST ABIKAASAT, ISA, VANAISA, ONU JA SUGULAST

OSVALD LEPIK'ut

sündinud 13. veebruaril 1908 Palamuse Tootsil
surnud 18. oktoobril 1981 Torontos

mälestavad sügavas kurbuses

ARMILDA, MART, KERSTI, KATRIN ja ERIK
SUGULASED kodumaal

ARMAST SÕPRA

VENDE TARK'a

mälestavad leinas

NIKOLAI ja AINO JAUS
MIHKEL ja HELMI LEEMET perekonnaga
EVALD ja EVI ODER perekonnaga
MEINHARD ja SELMA PÕLDMA perekonnaga
FELIX TAMM

ARMAST KAUAAEGSET PEREKONNASÕPRA JUBA KODUMAA AJAST

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad sügavas leinas

JOHANNES ja LEIDA WALLNER
ILMAR ja JÜRI perekondadega

Südamlik kaastunne MILLI'le ja poja MART'ile perekonnaga abikaasa ja isa asendamatu kaotuse puhul!

VENDE TARK'a

mälestavad

JAANUS
LEMBIT ja ERIKA
KATRI abikaasa ja lastega

ARMAST SÕPRA JA KAASVENDA

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad sügavas kurbuses

ENDEL ARUJA abikaasaga
LEMBIT JÄNES abikaasaga
EDUARD KUUTMA abikaasaga
HENDRIK KUKKUR abikaasaga
ARTUR LAAMAN abikaasaga
META LIIDEMAN
JUHAN LÄTE abikaasaga
REIN LÄTE abikaasaga
ERIKA ja OSVALD TIMMAS
ENDEL TOIGER
HELMUT TÕIGAST abikaasaga

OMA KALLIST EMA JA VANAEMA

HILDA MARIANNE RÕKS'i

sündinud 10. aprillil 1895
surnud 17. oktoobril 1981

mälestavad sügavas leinas

tütar EVI
tütretütred RIINA ja REET
OMAKSED kodumaal

Mälestus Sinust,
memmekene, ei kustu!

Leinatalitus kolmap., 21. okt. kell 7 õ. Murray E. Newbigging matusemajas, 773 Mt. Pleasant Rd.

KAUAAEGSET AMETIVENDA JA KAASTEENISTUJAT

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad sügavas leinas

ESTO CONSTRUCTION CO. LIMITED
ja
TÖÖKAASLASED

OOTAMATULT LAHKUS MEIE ARMAS POEG, VEND JA ONU

HELDUR URBALU

Sündinud 16. oktoobril 1924 Eestis
Surnud 11. oktoobril 1981 Siberis

Mälestavad

IDA URBALU
MILVI ja LEMBIT MAIMETS
OLEV ja TALVI
ILO ja OSCAR
KAARIN ja MARK

ARMAST

OSS LEPIK'ut

mälestame sügavas leinas

EVALD ja ALLY TIMUSK
JAAN, TIINA, CHRISTOPHER ja MARKUS TIMUSK

ARMAST ÕDE

VERA LAURITS'at

sündinud Eestis, surnud Rootsis

mälestab leinas

vend BORIS TESNOV abikaasa OLGA'ga

GULAST

STI, KATRIN ja ERIK

JAST

inas

LEIDA WALLNER

perekondadega

a isa asendamatu

LÄTE abikaasaga
ÄTE abikaasaga
a OSVALD TIMMAS
TOIGER
T TÕIGAST abikaasaga

nas

CTION CO. LIMITED

R ja MARKUS TIMUSK

SNOV abikaasa OLGA'ga

Lugupeetud naisringi ja koguduse liiget

HILDA MARIANNE RÕKS'i

mälestavad leinas

T. E. JAKOBI KOGUDUS ja NAISRING

Puhka rahus
võõra maa mullas!

Armast kaasvenda

Vil! OSVALD LEPIK'ut

sündinud 13. veebruaril 1908 Palamusel
surnud 18. oktoobril 1981 Toront os

mälestab

KORPORATSIOON ROTALIA

Oma armast vilistlast

odont. OLEV SALUM'it

sündinud 1. aprillil 1918
surnud 2. oktoobril 1981 Stokholmis

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS ESTICA

Leinas mälestame

HILDA RÕKS'i

südamlik kaastunne tütre EVILE lastega

JANNE ja RICHARD NÄKSI
AINO ja REIN LAANEP
AKI ja PAUL SOLU
MILDE ja ELMAR SOLU
MONIKA ja JAAN LEPIK
LAINE ja ALLAN CHRIN
MARI ja MART VESKIMÄE
INGE ja HERMAN KOIDU

Vil! OSVALD LEPIK'ut

mälestab

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Armast kaasvillstlast ja sõpra

agronoom OSVALD LEPIK'ut

sündinud 13. veebruaril 1908 Palamusel
surnud 18. oktoobril 1981 Torontos

mälestavad leinas

AUGUST ja AINO HAABNIIT
FANNY KARU
ALBERT ja SAIMA LEPSON
OSVALD ja SAADE RISTMÄE
HARALD ja ILME SEREN
ARVED ja EMMI VAHER

Lahkus kallis kolleeg

agr. OSVALD LEPIK

Sündinud 13. veebruaril 1908 Kuremaal, Eestis
Surnud 18. oktoobril 1981 Torontos, Ontarios

Mälestab

EESTI AGRONOOMIDE KOONDIS KANADAS

Südamlik kaastunne pr. EVI SAARPUULE
ja tema tütardele ema ja vanaema

HILDA RÕKS'i

surma puhul

A. ORUPÕLD abikaasaga
R. VÄIKEMÄE abikaasaga

Lugupeetud ja armast klubi liiget

OSVALD LEPIK'ut

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast kaasvilistlast ja sõpra

agronoom OSVALD LEPIK'ut

sündinud 13. veebruaril 1908 Palamusel
surnud 18. oktoobril 1981 Torontos

mälestavad leinas

ENDEL ARRO
MART ja LINDA JOASAARE
EINO, ÕIE ja REIN KURIS
ELMAR ja LEIDA MALDRE
HARALD ja VALVE MANDEL
GUSTAV PALOOTS

Väga lugupeetud õpetajannat ja head tuttavat

MARIE BREVER'it

mälestavad leinas

endised Emmaste kooli õpilased ja tuttavad
SUSANNE, LEIDA, LOORA, INGEL, MILDA, LUDMILLA, VILMA ja ELLA
AUGUST, HEINO, ARNI, ARNOLD, LUDVIG ja EVALD

Üht ustavat ja abivalmis sõpra

OSS'i

mälestab kurbuses

JAKO

Lahkunud kallist sõpra

OSVALD LEPIK'ut

mälestab kurbuses

AUGUST LAANSOO perega

Ootamatult lahkunud armast sugulast

JORDI TILK'a

neiuna RHODES
sündinud 7. septembril 1911 Riias
surnud 4. oktoobril 1981 Saksamaal, Hamburgis

mälestavad leinas

VOLDEMAR ja ERIKA TILK
ARE TILK perekonnaga
HANS TILK perekonnaga

Puhka rahus armas

OSVALD LEPIK

Mälestavad kurbuses

EVI perekonnaga Kodu-Eestis
KAARE NORRALT

Armas vend ja onu

ANTON SEIN

Sündinud 14. augustil 1896 Hiiumaal
Surnud 6. septembril 1981 Rootsis

Sind mälestavad kurbuses

AMILDE VIIN abikaasaga Rootsis
NAIMA UUS abikaasaga Kanadas

Armast

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad leinas

J. KESAMAA abikaasaga
L. LUIDE abikaasaga

Kauaaegset head ja unustamatut sõpra

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad sügavas kurbuses

FELIX ja LY KRABI
UDO ja REET PETERSOO perekonnaga
JAAN KRABI perekonnaga
KAAREL KRABI

Tallinna Õpetajate Seminari vilistlast

VENDE TARK'a

mälestavad

ENDLA KOMI abikaasaga
JUTA PUHM abikaasaga
EDGAR MARTEN abikaasaga
LEIDA ja ELMAR TAMPÕLD
MIHKEL LEEMET abikaasaga

Lahkus meie kauaaegne armas sõber

OSVALD LEPIK

Mälestavad sügavas leinas

HELENE ja VOLDEMAR AVARLAID

Hõimlast ja sõpra

VENDE TARK'a

mälestavad

AINO
EMA
HELMUT

SPORT

Eesti maletaja sai rahvusvahelise suurmeistri tiitli

IX maailmameistrivõistlustel kirimales on juhipositsioonil eestlane Tõnu Õim, kel on 12 punkti 14-st partiist ja kaks mängu veel lõpetamata. Teisel kohal on idasakslane E. Baumbach 11 punktiga 13-st. 22. septembril andis Rahvusvahelise Kirimaleliidu (ICCF) kongress Londonis Tõnu Õimule rahvusvahelise suurmeistri tiitli.

Spordimärkmeid

Rootslane Kjell Eriksdahl võitis Hiina esimese maratoni Pekingis ajaga 2.15.30. Erjksdahl oli Moskva olümpiamängudel maratonis 19. kohal. Norralane Inge Simonsen oli teine 2.15,52, soomlane oli 24. kohal ajaga 2.32.23. Kokku oli 75 jooksjat 12 riigist.

☆

Heikki Leppänen saavutas Soomes uue seenioride rekordi kümnevõistluses 6952 punktiga, mis on viie parima hulgas maailmas.

☆

Lääne-Berliinis toimunud maratonijooksul saavutasid inglased kolmikvõidu, neist parim oli Ian Ray ajaga 2.15.48.

☆

Rovertos, Itaalias—peetud võistlusel võitis 400 m tõkkejooksu jälle Edwin Moses, seekord 49,21 sekundiga. Naiste 800 m olid kiireimad rumeenlanna Fita Lovin 1.57,69 ja ameeriklanna Madeline Manning 1.59,04. 3000 m jooksus itaallanna Gabriella Dorio ületas tänavuse parima selle ala jooksja rumeenlanna Maricia Puicat 0,66 sekundiga.

☆

Augsburgis üritas maailma karikavõistlustel USA koondist esindanud Sidney Maree uue 1500 m maailmarekordi saavutamist. Aeg 3.49,33 oli aga 2,60 sekundit nõrgem Sebastian Coe augustikuul saavutatud tulemusest.

☆

Londonis peetud võistlusel jooksis Kathryn Smallwood 400 m ajaga 51,08, mis on tänavuses maailma edetabelis kuues aeg.

☆

Zürichis hüppas Gaby Meier uue Shveitsi naiste kõrgushüppekordi tulemusega 1.90. See olevat tänavu Shveitsi naiskergejõustiklaste parimaks saavutuseks.

Spordiuudiseid kodumaalt

Titogradis, Jugoslaavias peetud laskemeistrivõistlustel said eestlased kaks medalit. Inna Rose oli spordipüstolist 585 silmaga rumeenlanna Ana Ciobana (591) järel teine. Hõbemedali sai ta veel naiskonnavõistluses koos kahe venelannaga. Samal võistlusel lasi idasakslanna Marlies Helbig spordipüssist püstiasendis 199 silma.

☆

Tänavused viimased Eesti suunistamise meistrivõistlused peeti Lüllemäel maratonorienteerumises. Naisi võttis osa 26, kellest lõpetas 24. Naiste distants oli 14,2 km, kus esimeseks tuli Kristi Kaasik ajaga 2.19,14, 2) Marje Viirmaa 2.20,49 ja 3) Viiu Rebane 2.21,23.

Meesvõistlejaid oli 41, kellest 36 lõpetasid 22,5 km pikkuse distantsi. Esimeseks tuli Tõnu Savi ajaga 2.28.09, 2) Arvo Veermäe 2.30,10, 3) Johannes Tasa 2.30,59.

☆

N. Liidu kergejõustikumeistrivõistlused Luzhinkis toimusid viletsais ilmastikuoludes. Eesti sportlasist sai medali Heino Puuste odaviskes 81.24, jäädes sellega kolmandale kohale. Toivo Moorast oli 76.64-ga seitsmes. Esimesed kaks kohta võitsid lätlased, esimeseks Dainis Kula 86.60 ja teiseks Janis Zirnis 83.30.

Samadel võistlustel jooksis Ille Kukk 1500 m eeljooksus uueks Eesti rakordiks 4.14,0. Teise uue Eesti rekordi jooksis 400 m Aivar Ojastu ajaga 47,33.

Muudest eestlastest on märkida: Enn Sellik jooksis 5000 m ajaga 13.41,32, jäädes sellega kaheksandaks. Teine eestlane Rein Valdmaa ajaks oli 14.23,77. 10.000 m jooksus jäid Enn Sellik ja Toomas Turb neljandale-viiendale kohtadele aegadega 28.42,02 ja 28.42,15.

☆

N. Liidu maasportlaste meistrivõistlustel saavutasid eestlased kokku 13 medalit. Rein Sokk oli teivashüppes 4.90-ga esimene. Teisele kohale tulid Kalle Ojasalu 1500 m jooksus ajaga 3.46,4, Ants Salvest kuulitõukes 19.62, Taimi Loov 200 m jooksus ajaga 25,0, Katrin Rehemaa 800 m jooksus 2.08,3, Lehti Lepik 100 m tõkkejooksus 14,5, Helle Saadlo seitsmevõistluses 5060 punkti ja 4 x 100 m teatejooksumeeskond ajaga 3.14,9. Kolmandale kohale jäid Heiki Kask kõrgushüppes 2.08, Taimi Loov 400 m jooksus 55,5, Lilja Nevvonen 1500 m 4.23,5, Lea Vahter kuulitõukes 14.48 ja Helve Sepman odaviskes 48.68.

☆

Frunzes peetud N. Liidu mootorratturite meistrivõistlustel sai hipodroomisõidus kuldmedali Luule Tull Rakverest, mis on tal juba järjekorras 13-es N. Liidu meistritiitel. Meestest sai 125 kuupsentimeetriliste klassis pronksmedali Mati Tagapere, kes möödunud aastal saavutas meistritiitli.

Hamiltoni Eesti Ev. Luteriusu koguduse nõukogu, õpetaja ja organist koguduse 30. aastapäeva tähistamisel. Ees istuvad, vasakult: Merike Rutten, Ingrid Tamm, Voldemar Riiman — esimees, Tõnis Nõmmik — õpetaja, ja Eva Rammo — organist. Seisavad vasakult: Ilmar Jõgi, Lembit Ploom, Arnold Bohl, Meinhard Pihklak, Ferdinand Kase ja Leo Saar. Pildilt puudub sekretär Osvald Õunapuu.

Pühapäeval, 25. oktoobril kell 5 p.l. toimub koguduse 30. aastapäeva kontsert-jumalateenistus. Jutlustab pliskop Karl Raudsepp. Kontsertosas sopran Eva Wilson ja orelil prof. Carl-Otto Märtson.

Montreali Eesti Seltsi sügispidu

Montreali eestlaskonna alganud sügisese tegevushooaja silmapaistvama üritusena tuleb korraldamisele SÜGISPIDU, laupäeval, 7. novembri õhtul kell 7, St. Philips Anglican Church saalis, 3400 Connaught Ave., Montreal West.

Mitmekesises eeskavas, mis täidetud noorte poolt, esinevad: Questo naisvõimlejad Hilja Pauli juhatusel, Kuppari rahvatantsurühm, Urmas Kärner New Yorgist, ning Torontost Positiivsed mehed (Erik ja Mark Teose, Alar Kivilo ja Hillar Tork).

Kavale järgneb tants orkestri saatel. Kohapeal baar ja kohvilaud. Sissepääs $10.— isikult.

„Meie eesti keel" I

Henno Jänese koostatud „Meie emakeel" I, mille 4. trükk ilmus 1966, lõppes müügilt paar aastat tagasi. Rootsi-Eesti Õpperaamatufondi juhatuse palvel asus mag. Herman Rajamaa vastava uue eesti keel õpiku koostamisele. Endale kaasautoriks kutsus H. Rajamaa Toronto Eesti Täienduskooli kauaaegse eesti keele õpetaja Hella Leivati.

Uue õpiku pealkirjaks fikseeriti „Meie eesti keel" I ja see on mõeldud II, III ja IV õppeaastale, sisaldades ca 180 lk. Õpiku juurde kavandati kolm „Töövihikut" — igale õppeaastale üks 64 lk. ulatuses.

„Meie eesti keele" I ja selle juurde kuuluvate „Töövihikute" käsikirjad valmisid k.a. kevadel ja need on Eesti Komitee Kooli- ja Noortetoimkonna poolt heaks kiidetud. Uue õpiku ja töövihikute **trükkimise alustamine** on mõnede takistuste tõttu viibinud, aga Fondi juhatus loodab, et need ilmuvad järgmise aasta esimesel poolel.

Opperaamatufondi juhatus otsustas välja anda ka „Meie eesti keele" II osa ühes vastavate „Töövihikutega" V, VI ja VII õppeaastale. Fondi juhatuse palvel on mag. H. Rajamaa asunud ka nende koostamisele.

Rootsi-Eesti Õpperaamatufond

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kulgi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riiklikku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

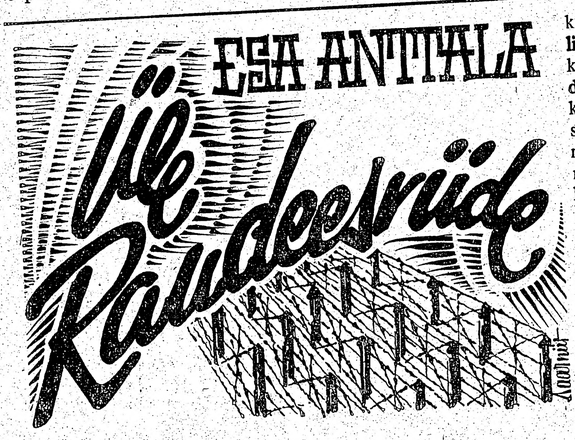

16.

Kuigi mehed üle tunni aja jõe kaldal lärmitsesid, nad ei märganud väiksematki liikumist teisel pool jõge. Nüüd oleks aeg minna kalasaagiga telgi juurde ja maiustuda värskest kalast. See oli hea vaheldus konservide ja purgitoidu järel, mida nad olid pidanud sööma juba küllastuseni.

Tagasi minnes nad vaatasid sobiva kõrgema kõrgendiku, küst võis näha kaugemale piiri taha. Idapool jõge oli maastik madalam, mistõttu kõrgendikult nägi hästi laiale maa-alale naabri poolel. Metsapiir liikus natuke põhja poolsemalt ja selle taga algas lahtine maastik, mida jätkus Jäämerest saadik.

Telgi juurde jõudes oli Juvonen rahul oma vaatluste tulemustega ja enne kõike muidugi kalasaagiga. Mehed valmistasid oma kalaroa kumbki oma retsepti järgi. Tugeva söögi järele katsusid mehed magada ja puhata. Nüüd oli selleks Juvoselgi veel võimalus, sest piiri taga vaevalt võiks leiva luusse laskmisele mõtelda. Hea oleks kui leiduks aega sõõmiseks.

Ärgates hakkas Juvonen plaane tegema. Ta mõtles esiteks veel minna vaatlema jõe taha. Telgist ida pool oli kõrge seljandik, mida nad olid tulekul märganud. Sealt ta otsustas jätkata vaatlemist. Ta otsustas kaasa võtta ka kõik need tehnilised vahendid, mida matkal tuleb vaja. Sellesse väärtuslike vahendite hulka kuulus tippklassiline kaamera: kaugfotografeerimiseks vajatavad abivahendid, tugeva jala nõudlikuma pildistamise jaoks ja sellele lisaks veel igasuguseks katsutamiseks sobiva Minox-kaamera. Lisaks veel erilise väikse binokli ja muidugi kompassi ning kaardi. See varustus, nii kallis ja tippklassiline kui see oligi, oli ka kandjale ohtlik. Kui mees juhtuks piiri taga kinni sattuma koos nende vahenditega, siis tal ei jää muud soovida kui kiiret surma. Juvose plaanidesse siiski ei kuulunud kinni sattumine, aga teiselt poolt ta teadis, et neil matkadel **võis juhtuda mis tahes.** Enesekaitseks oli tal 45-kaliibriline Colt-püstol, mille salve mahtus 16 padrunit. See tulejõud oli kõik mis tal oli, kuigi ta soovis, et püstolit poleks vajagi kasutada. Tegavarasalvesid ja padruneid oli rohkesti, kuigi ta teadis, et piiri taga ei võinud positsioonisõda alustada, vaid tuli kõigi abinõudega pääseda välja piirivalvurite ahistamisest.

Juvonen valmistus minema ja tõlk soovis tungivalt kaasa tulla. Mehed ronisid üles järsust rinnakust ja pärale jõudes leidsid, et vaatluspaik oli suurepärane. Vaatepiir oli otse piiramatu naabri aladele.

Nüüd algas vaatluste tegemine. Põhja pool oli näha toredasti lainetav Jäämeri. Ida pool laienes maastik Liinahamari suunas, aga sinna suunda avanev maastik oli lohutamatult lage. Taimestikku ei olnud nimetamisväärselt, ainult paljad kaljud, kivistikud ja tundrad, kus jalamehelgi oleks eriti raske liikuda. Petsamo suunas näis maastik olevat nagu Edeni aias. Taimestik, mis algas jõe taga, ulatas sügavale sisemaale. Seda maastikku tuli kasutada, otsustas Juvonen oma kõrgelt vaatluspaigast ümbrust uurides. Nelja-viiesajameetri kõrguselt vaadeldes näis raudteesriidetagune maa olevat kui kandikul tema ees.

Ta märkas ka kahte vaatlustorni üsna kavatsetud ületuskoha tagant. Neid oli igal pool idapiiri taga. Need seisid kui hoiatavad sõrmed, üks natuke põhjapool taimestikupiirkonnast ja teine lõunas. Tornide vahekaugus võis olla 600 m. ja seal jälgisid valvsad silmad hoolega piiri juhtumeid. Tornid andsid Juvosele mõtlemiseks põhjust.

— Kas mõtled sealt tõesti läbi minna? küsis tõlk tornidele osutades.

— Tuleb või päris torni alt läbi roomata, ega need mehed ei oska otse oma alla vaadata, naeris Juvonen.

Juvonen võttis nüüd täpsed kompassisuunad lõunapoolsele tornile, samuti kui muudelegi kinnistele objektidele. Piiri taha pääsenult võis tulla nii kiire, et ei oleks enam aega suuna võtmiseks, mistõttu kõik pidi varem valmis olema. Siis tuli vaid edasi pääseda ja kiiresti — või siis halvemal juhul jooksti suure kiirusega tagasi üle jõe Norra poole, kui piirivalvurid olid märganud üksikut käijat.

Maastikku binokliga uurides, märkasid mehed põhjapoolse torni taga umbes kahe kilomeetri kaugusel tornist peaaegu lagendikul üksiku maja. Aga mitte ühtki elavat olendit ei olnud näha kogu ulatuses, kuigi silmapiiril oli mitme ruutkilomeetri laiune maa-ala Jäämere rannani, mis nüüd kuulus N. Liidule, kuid mis alles hiljuti oli veel kuulunud Soomele.

— Siin on tõesti harvasti asustatud maanurk, tõdes tõlk.

— Selliselt see siit näib olevat, aga kui minna sinna käima, küll siis on asustajaid, naeratas Juvonen. — Seal võib liigset tunglemistki tekkida, kui halb õnn on.

— Nii see võib olla, nõustus tõlk. — Need põrgulised oskavad peidus olla, kui midagi kahtlast ei luuresalga liikumist nii, et vaenlane ei pääsenud neid üllatama. näe.

— Venelased ju alati näitlevad, seletas Juvonen. — Kõik on hea kui kõrvalt vaatad, aga kui hakkad sügavamalt asja uurima, siis alles asjad paljastuvad. Küll seda teatakse. Soomlastel ongi viisiks öelda, et sõnnik ei haise, kui seda ei liigutata, ja mul tuleb minna nüüd seda liigutama.

Juvonen pildistas maa-ala enne minekut. Kõik oli nähtud, mida siit võis näha. Piirivalvurite posti liikumissagedust polnud siiski märgatud nagu nende paigalisi valvepostisidki. Neid ei saanud teada. Kuid Juvonen teadis juba varemastki ajast, et valgel ajal oskavad naabri piirivalvurid olla nägemata tuina. Kogenematu võiksjki arvata, et piiri taga võiks liikuda ilma kellegi märkamata, aga selline eksiarvamus võis saada saatuslikuks. Raevune kuulivalang võis tulla hoopis ootamatult, mistõttu julgeoleku tunnet tuli suure ettevaatlikkusega mõtteis vaagida, ja juba mineku alguses.

Jõudes tagasi telgi juurde valmistasid mehed sööki. Tavaliselt vilgas ja sõnavalmis Juvonen oli imelikult vaikne.

— Mida mees mõtleb? küsis tõlk nähes Juvost istuvat omis mõtteis. — Kas oled juba otsustanud millal alustad minekut? Mul tuleb teatada sinu minekuaeg oma ülemale.

Minekuaeg oli arvatavasti sellest tähtis, et võidi raadiokuuldega jälgida meie käike piiri taga. Sõja ajal soomlasedki tegid samuti kui kaugeluuresalk oli saadetud rinde taha. Soomlased olid võimelised selgitama naabri teateid kiiresti ja juhtisid sellekohaselt oma vosel ei olnud raadioaparaati kaasas, aga mingisuguseid teateid võis kuulda naabri raadiosaatest.

Juvose mõtted hüppasid ühelt asjalt teisele. Kuidas võiks piiri ületamine õnnestuda? Kas õnnestub ülesande täitmine soovitud viisil? Aga kui juhtubki tõsine haavata saamine? Sellele lisaks läksid mõtted perekonna juurde, kes olid veel Soomes. Naine ja kolm poega olid alles Turus. Kas näeks neid veel kunagi? Aga neid oli lubatud läände toimetada. Tähtsaim oli nüüd siiski õnnelikult tagasi pääsemine. Sellest oli kõik olenev.

Plaanitsused olid kõik juba tehtud. Tundus nagu oleks tema alateadvusse söödetud erilised andmed organiseerunud selgeiks tegevusplaanideks. Ta teadis nüüd selgesti kuidas ta pidi tegutsema.

— Piiri ületamine toimub täna öösel, kohe päikseloojaku järel, ütles ta otsustavalt. Siis ta vaatles kaaslast irooniliselt pruunide silmade välkudes: — Nii on targem, sest üldiselt teatakse, et naabreil on viisiks tulistada oma vangi päikselaskumise järel.

(Järgneb)

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

1944. a. sügisel pidid tuhanded oma kodumaa maha jätma kartuses uuesti lähenevate punavägede ees. Kihnu purjelaevad, mis olid mõeldud kivilastiks Pärnusse, viisid seekord vabadusse ligi tuhat inimest. Pildil vaateid Kihnu purjelaeva „Mann'i" kaulu läände toodud inimestest.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Ly Parma reisikirju

Sügisvärvides Kanada kauneim koht

Agawa kanjoni „Värvidetuur" annab erakordse elamuse

On mitmeid reise, mis tavaliselt ette võetakse oma kindlal tähtajal ja mille läbiviimine toimub ühenduses aastaaegade ja looduse tujudega. Seetõttu jäävad sellised reisid lühikesele ajavahemikule, tekitades mõnigikord lausa kaose piletite ja öömaja saamisel, kui need varakult kinni pandud ei ole.

Üks selliseid on Agawa kanjoni „Värvidetuur", mille sesoon kestab vähem kui üks kuu olenedes sellest, kui varakult esimesed külmad saabuvad. Selle tuuri tipp-punktiks on tavaliselt septembri lõpp ja oktoobri algus.

Ei ole värvidemängus midagi võrratumat ega võrreldavat hiigelvahtrametsade peaaegu üleöist muutumist suvisest tumerohelisest erk-punaseiks, elav-kollaseiks ja särav-oranzhiks kõigi nende värviskaala tuhandeis erinüanssides. Kui kunstnik selle lõuendile suudab maalida kas või vaid just neis värvitoonides, nagu see tõepoolest on, siis tunduks selline pilt ülepakutuna, uskumatult eredavärvilisena ja seda peab looduses enne tõeliselt vaid oma silmaga nägema — alles siis saab seda uskuda.

Agawa kanjoni tuur algab Sault Ste. Mariest, sinna on Torontost 715 km ja sõit saab toimuda kas lennukiga, autoga või bussiga.

Maanteed on igati esmaklassilised ja üheotsa sõiduks kulub umbes 10 tundi, kusjuures teeäärne värvidemäng algab juba palju varem ja Sault Ste. Marie ümbrust 150 km raadiuse ulatuses peetakse hooajal värvidetuuri alaks.

10 REISIJAT SUURES BUSSIS

Torontost kohalesõiduks otsustasime valida liinibussi ja siit väljumisel oli meid vaid 10 reisijat ilmatusuure sõiduk jaoks. Sõitsime sajus, udus ja sombus, hiljem muutus see koguni lumesajuks. Jäi vaid õnne tänada, et me oma pisikese autoga „selleks sõiduks libedaile teedele välja ei tulnud.

Vahepeatus tehti Sudburys, autojuht vahetati, buss pesti ja puhastati enne väljasõitu. Uuel ja eakal bussijuhil märkasin varrukal märki „Safety 28 Years", mis viitas pikkadele õnnetustevabadele sõiduaastaile.

Peatusest Espanolas tuli rahvast maha ja peale ning laaditi rohkesti kaupa ja ajalehepakke. Asula tsentrumis näis olevat elav tegevus, taamal suitsesid paberivabriku korstnad ja sompus ilm tõi suitsu maha, veerenni pidi aga vahutas järve poole roiskevesi, hais just selliselt tüüpiliselt hapukas, nagu alati paberivabriku läheduses on.

Ja teeääres oli igalpool lumi, mida nägime tänavu ja oktoobri esimesel päeval esmakordselt.

Eelmisel õhtul helistasin Sault Ste. Mariesse vähemalt kaheksasse hotelli enne kui öömaja saamine õnnestus, vaatamata nädala keskpaigasele ajale, mis iseendast pidanud olema väheste nõudmistega aeg, ent Agawa kanjoni sügistuuride ajal täituvad linnahotellid suurelt osalt viimase toani. Tuuriks rongipiletid lähevad müügile päev enne väljasõitu ja nende saamiseks olime kasutanud heade sõprade abi. Nii olime matkaks igati valmis.

TUHANDEID TURISTE IGAST ILMAKAAREST

Agawa kanjoni tuur toimub rongiga ja õigupoolest pole päris ürgoru või kuristiku põhja pääsemiseks võimalusi ei autoga, lennukiga ega veesõidukiga, ainuke ja hästikorraldatud võimalus on — rongiga, mille ühepäevase tuuri hind on $21.00 isikult. Nii kuulus on see sügistuur, et selleks ajaks sõidab kohale tuhandete kaupa turiste peamiselt USA-st ja Kanadast aga ka Euroopast, Aasiast, L.-Ameerikast ja mujaltki.

Raudtee, mis jookseb 296 miili pikkuselt Sault Ste. Mariest Hearstini, on algselt ehitaud Algoma Central Railway Company poolt kaevandusist rauamaagi ja metsadest puumaterjali veoks.

Algoma Central Railway huvitavaks märgiks on must karu ringi sees.

Selle raudtee ehitamisega alustati aastal 1899 ja lõpetati alles 1914. aastal, mis viitab tööraskusile ja pingutusile tolleaegsete masinate ja tööriistade juures raudtee ehitamisel läbi Laurentian mägede ja ääretult metsikul künklisel maastikul. Selles ei teki kahtlusi kellelgi, kes selle rongisõidu praegusaegseiski ajakohaseis rongides läbi teevad, mis nüüd diiselmootoreiga sõidavad, sest looduslikult on see sõit paiguti kõige ilusa kõrval otse hirmuäratav.

Agawa kanjoni ühepäevane tuur kestab umbes 9 tundi ja korraldatakse mai keskpaigast kuni oktoobrikuu keskpaigani. Sõidu pikkus on 114 miili, sellega jõutakse Sault Ste. Mariest kuni Agawa kanjoni põhjani. Seal peatutakse paar tundi ja reis läheb uuesti tagasi.

Hooajal on osavõtjaid tuhandeis. Meie reisipäeval oli tohutult pikas rongis 21 reisijatevagunit, 3 veedurit ja 3 restoranivagunit, kust sai nii hommikueinet kui ka lantshi. Peale selle liiguvad vaguneis kohvikärus (koos võileibadega), samuti peatuspaikades.

RONG SÕIDAB AINULT 40 MIILI TUNNIS

Reisijaid oli meie rongis 1048, maksimaalne arv kohti ühes rongis on 1400 arvestades veduri sõiduvõimsust, nädalalõppudel pannakse vastavalt nõudmisele käiku ka veel teine rong pisut hilisema väljumisajaga, mis võib reisijate arvu samal päeval kahekordistada.

Vastavalt maastiku tõusudele ja langustele ning otstarbele pakkuda hea võimalus ümbruskonna vaadete nautimiseks, on rongi sõidukiirus vaid 40 miili tunnis.

Raudteeäärseil telefonipostidel on märgitud ka kaugused lähtepunktist ja kaasaantud seletuskirja järgi saab kergesti kindlaks määrata asukoht ja kinninaelutada huvitavad paigad tervel rännakul. Kuna aga vagunid on varustatud valjuhääldajaga, siis antakse seletusi terve reisi kestel, niikuinii ja stjuardessid ehk rongisaatjad on valmis vastama küsimusile.

Oleme oma kohad saanud reisi algusel eestpoolt kolmandasse vagunisse, mis tähendab, et tagasisõites oleme tagantpoolt kolmas. Kohe alguses jaamast väljasõites möödume Abitibi paberivabrikust, mis asub otse USA-sse mineva silla — International Bridge — all, selle kõrval näeme Algoma Steel Corporationi peasissekäiku ja tehast, mis oma produktsiooni poolest on suuruselt kolmas terasetootja Kanadas ja tööd annab 10.000 palgalisele.

PÕLISMETSADE KESKEL

Peagi aga jõuame põlismetsade keskele, millele vahelduseks üsna harvadel puhkudel leidub ka peatushütte, järvekaldail üksikuid väikesi suvilaid ja suurima asulana Searchmount küla, asutatud aastal 1890, kus on lauaveski 170 tööjõusega. Samas on ka suusamägi tõstuktoolidega.

Maastik üldiselt on mitte üksi uskumatult värvirohke, vaid kaljude, jõgede ja järvede tõttu ka ääretult maaliline. Meelde jääb kaks kõrgsilda, neist Montreal Riverit ületav on 130 jalga kõrge ja 1550 jalga pikk, jõgi teeb järsu languse, samas on tamm, mille veejõudu kasutatakse elektri saamiseks S. S. Mariele ja ümbrusele. Jõgi on laevatatav umbes 25 miili ülevalpool voolu ja rikkalik kalade poolest, vaade vaguniaknast alla tohutusse veesügavusse aga on otse hirmutav.

Olgu nimetatud, et kõik sealsed jõed viivad oma veed Superiori järve.

Kogu raudteeäärne metsaserv on kaetud lumega. Küsin, kas see on siin tavaline, et oktoobri esimesil päevil lumi maha tuleb, millele saan vastuseks:

„Ei, tänavu tuli lumi kuu aega varem kui tavaliselt. Tõenäoliselt langevad nüüd ka varsti lehed ja kogu see värvide ilu on peagi kadunud."

Kui kahju! Kindlasti kahaneb siis ka turistidevool ja Sault Ste. Marie saab tagasi oma igapäevarahu.

Oleme jõudmas kanjoni põhja, n.n. Canyon Parki. Langemine on järsk ja 12 miili pikkusel teeotsal on langus tervelt 500 jalga. Kogu reisiseltskond astub lõpp-peatuses välja paaritunniliseks jalutusmatkaks, eine võtmiseks või muidu seljasirutamiseks.

MUINASJUTU MAAILMAS

Ja nüüd oleme täielikus muinasjutu-maailmas. Päike on välja ilmunud, lund on maas 3—4 tolli sügavuselt ja kaasasõitnud lapsed asuvad kiiresti lumememmesid valmistama. Neid saab paljudesse kohtadesse ja õige mitu. Väikesed kuused, tõelised jõulupuud, on lumekatte all, samas on lumehanges kask otse suvises ilus ja haljalt roheliste lehtedega ning eemal sirutavad end taeva poole punetavais värvides vahtrad. Kui nüüd kunstnik sellise otse varasügisese puudekombinatsiooni haljaste või punetavate lehtedega otse lumehange maaliks, siis tunduks selline ebatavaline motiivivalik naeruväärne ja ebatõenäoline, ometi — looduse tujukuse tõttu oli see sel päeval just selline.

Agawa kanjoni oru põhjas keerleb Agawa jõgi järskude kaljude vahel, neist alla voolab samas lähedal Black Beaver Falls ja kolmeharuline Bridal Veil Falls (nagu tõeline valgepitsiline loor).

Nad kumbki pole eriti veerohked, mingit võimsust ega erakordsust ei paku.

Kõrgelt kaljuservalt avaneb tore ja laiahaardeline väljavaade, ent sinna pääsemiseks on tee meie jaoks liialt libe ja lumine. Küll aga läheme vaatama traatvõrguga ümberpiiratud mägiojas asetsevat saarma (otter) pesitsuspaika. Loom ilmubki välja — pojad piiluvad vaid pesapaigast — vahib ja uudistab inimestekarja ja meie omakorda teda. Ta teeb mitu osavat ujumistrikki ja sukeldumist, maa peal liikudes on ta aga üsna kohmakas.

Samast tagasitulek osutub üsna vaevarikkaks. Olime reisile tulnud tavalisis libedataldadega nahkkingades ja lumiseid treppe ja teid pidi allatulek on kui liumäge pidi. On siiski ka meist targemaid — paljud on tulnud lumesäärkuis või tanksaapais ja nende liikumine on sootuks vaevatu.

Talvel korraldatakse samasse nädalalõppudel jaanuarist kuni märtsi lõpuni n.n. „lumetuur", mis päris kindlasti oma valges ja säravas omapäras on kui iselaadi retk talvisesse muinasjutumaastikku.

LUMI PUNASTEL VAHTRALEHTEDEL

Alustame tagasisõitu. Rong keerleb kui uss, nii kääruline on tee ja nii pikk on rong, et kui üks ots ammu üle silla metsa vahele **kaob, siis hakkab teine ots alles** silla lähistele jõudma.

Veelkord on võimalik nautida erakordset vaatepilti: lumi punastel vahtralehtedel ja lumi ka meie maakodust nii tuttavana tunduvail hundinuiadel ja kõmpsus-kollaseil sõnajalgadel.

„Suvel on see kala - ja jahimeeste paradiis, loodussõpradele aga mitmeti alles puutumatu metsaala rohkete loomade, lindude ning taimedega ja geoloogile kolm biljonit aastat tagasi moodustunud kaljude ja graniidiga, mille värv varieerub valgest hallini ja punaseni, milles nagu veresoonteks on valged kvartsijooned," selgitab keegi, või on see vaid mõttemõlgutus enesele.

Algoma Lands & Forest Division omab seal 850.000 aakrit puutumatut põlismetsa, kus võib üürida üksikuid metsahütte. Sinna ei vii asfalt-teed, neoontulesid ega liiklusmüra, vaid rongilt maha astudes seisate hiiglasmetsa ja üksinduse ees, mis linnas elades tundub olevat sageli ihaldatud ja hurmav.

Kuigi ma ei karda loomi ega üksildust, mõtlen siiski, et selline metsaelu tunduks omamoodi ähvardavana, mõistatuslikuna, talumatuna. Metsade ja üksiolemise lõpmatus võib olla pikka aega siisna, vaatamata vaguni aknast ja kõnniksin seal koos oma kaaslasega metsaradadel ükskõik missugusel aastaajal ja alati.

Mulkide kokkutulek

Mulkidel on kombeks üks kord sügisel kokku tulla, kui vili on põllult koristatud, nagu see kunagi toimus kodumaal. Käesoleval sügisel täitub Mulkide Seltsi asutamisest viis aastat, mis on juba väikseks juubeliks. Mulkide kokkutulekuid peeti siiski juba varemalt. Üks suuremaid oli Ülemaailmsete Eesti Päevade raamides 1972. Kuid organisatsiooni loomine sai alguse I Killamängude õhutamisel. Seltsi ümber on koondunud arvukas pere ja selle tegevus on olnud nende aastate jooksul eriti töörohke.

Seekordne kokkutulek toimub pühapäeval, 1. novembril kell 3 p.l. Tartu College ruumes, et üheskoos sõpradega veeta kohvilauas hubane pühapäevane pärastlõuna. Õhtuse kava eest hoolitsevad meile tuntud laulikud Elna Libe, Olev Härm ja Elmar Tani. Esmakordselt tuleb esitamisele kahe Viljandi kooliõe loodud laul, kus Salme Ekbaumi luuletusele on viisi loonud Austraalias elav Meeta Pruul. Mulgi naljade eest, nagu alati, hoolitseb Edgar Kink. Samas näidatakse Jaan Ratta poolt diapositiive vanast armsast Viljandist ja selle ümbrusest.

Seltsi juhatus kutsub kõiki mulke koos sõpradega ja ka teistest maakondadest pärit perekonnaliikmetega koosolemisele, et kinnitada oma sünnimaale mulkide hümni sõnadega:

Om maid maailman tuhandit
ja rahvit mitmit miljunit —
üitsainus Mulgimaa.

* Tal oli ka väärilisi vastaseid, aga ta sõdis ikka vaid omaenese varjuga.

Arvo Valton

Wintario on muutunud.
Nüüd on igal piletil 1000 võimalust rohkem võita. Wintario teab kui palju pettumusi valmistab suurvõidu kaotamine ühe või kahe numbriga - ja ainult Wintario astub selles olukorras vajalikke samme.
Wintario.
NÜÜD ARVESTATAKSE LÄHEDASI NUMBREID.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 20. oktoobril 1981 — Tuesday, October 20, 1981

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

LEERI AVAJUMALATEENISTUS pühap., 25. okt. kell 11 hommikul. Teenib koguduse õpetaja. Jutlus: õp. Valdeko Kangro. Kell 10.45: Reet Hendrikson — blokkflöödil.

JUMALATEENISTUS 1. novembril kell 11. Teenib koguduse õpetaja. Kell 10.45: Heidi Klamas — harpsikordi solist. Solist: Rosemarie Lindau — sopran.

„MÄLESTUSTE RADADEL" Cantate Domino tuluõhtu. 1. novembril kell 4 p.l. Rikkalik muusikaline kava.

JUMALATEENISTUS 8. novembril kell 11. Teenib koguduse õpetaja. Solistid Margit Viia — sopran ja Martin Kiik — harpsikord.

KOGUDUSE NAITEMÜÜK 8. novembril algusega kell 12. Loterii ja einelaud.

JUMALATEENISTUS 15. novembril kell 11. Teenib koguduse õpetaja. Solist: Pia Metsala — viiul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

OTTAWA EESTI EV.-LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS
Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal

Koguduse 30. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS on laup., 31. okt. kell 5 p.l. Järgneb koosviibimine, tshellol Jaan Järvlepp. Külalisena jutlustab õp. Aulis Jalonen.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.

VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Kolmap., 21. okt. kell 8 õ. dr. E. Grimmi loeng: „TERVIS, TOIT, TÖÖ".

Pühap., 25. okt. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb külalisena Brasiiliast dr. Ernst Grimm, noortekoor „Päike" Ch. Kipperi juhatusel.

Kell 6 õ. MUUSIKAÕHTU vaimulikkudest lauludest ja neegri spirituaalidest: Valdeko Kangro — viiul, Kaljo Raid — tshello, A. Kaups — alt ja Ch. Kipper — klaver.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühapäeval, 25. oktoobril kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. KONTSERT-JUMALATEENISTUS. Raul Pumber ja Ülo Lindström esitavad laule muusika saatel oma uuelt helilaadilt „On meil vennakätt?" Sõnalises osas kaastegevad Valdeko Kangro ja Allan Laur.

Evangeeliuminädala jumalateenistused jätkuvad järgnevalt:

Teisipäeval, 27. oktoobril kell 7.30 õ.

Neljapäeval, 29. oktoobril kell 7.30 õ.

Reedel, 30. oktoobril kell 7.30 õ.

Laupäeval, 31. oktoobril kell 7 õ.

Pühapäeval, 1. nov. kell 2 p.l. ja teisipäeval, 3. novembril kell 7.30 õ.

Külaliskõnelejaks on pastor Valdeko Kangro (25. ja 27. okt.) ja pastor Mart Vähi (27. okt. alates). Laulu- ja muusikaettekandeid.

HEAD SÕPRA

ANTS TOOMSOO'd

mälestavad ja avaldavad kaastunnet abikaasale

ARMILDE RAJASTE ja
tütar REET perega

Kauaaegset head sõpra

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad leinas

JOHANNA KASE
EENA-MAI FRANZ-PLATNER New York'is

Armast unustamata sõpra

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad kurbuses

ELMAR VÄÄRSI
ELSA ja LEO KOOBAS
LEHTI ja EERIK POOLAKE

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 25. okt. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad Heino Promm ja jutl. E. Saraoja.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 25. okt. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 4 p.l., solist Reet Hendrikson, laulab ansambel „Jaaniku". Kohvilaud, kohvilauas esinevad: Tiina Mitt, Reet Hendrikson ja „Jaaniku".

Pühap., 1. nov. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS koos läti kogudusega kell 11 homm. Jutl. A. Taul inglise keeles. Jumalateenistus on eesti, läti ja inglise keeles.

Pühap., 8. nov. KOGUDUSE LOTERII algusega kell 2 p.l. Loterii kinkeesemed palutakse ära anda koguduse kantseleisse.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

wintario

15. oktoobril toimunud Wintario loterii loosimisel 100.000-dollarilise peavõidu võitis nr. 350002. $10.000 võitsid numbrid 350350 ja 707667, $1000 — 44823, $100 — 3606, $50— segijärjekorras numbrid 052576, $10 — 455 ja tasuta piletiraamatu numbrid 95.

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS
Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont.
L8P 3Y4, tel. 527-0410.

Pühapäeval, 25. oktoobril kell 4 p.l. koguduse 30. AASTAPÄEVA KONTSERT - JUMALATEENISTUS. Jutlustab piiskop K. Raudsepp, solistid Eva Wilson, sopran ja prof. Carl-Otto Märtson, orel, orel E. Rammo.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal esmaspäeval kell 6.00—8.00 õhtul kiriklas, 3 Mapleside ave., Hamilton.

Nobeli kirjandusauhind tundmatule kirjanikule

Nobeli kirjandusauhinna sai siiski Bulgaaria juudisoost kirjanik Elias Ganetti, kes põgenes omal ajal natside eest. 76-aastasele kirjanikule määrati auhind tööde eest, kus kirjeldatakse fashismi tõusu ideederikkalt ja kunstilise jõuga. Temalt on ilmunud ainult üks romaan aga arvukalt memuaare, reisiraamatuid ja artikleid massiliikumistest. Ta kirjutab ainult saksa keeles, kusjuures tema töid on avaldatud 17 maal, nende hulgas USA, jäädes sellejuures siiski täielikult tundmatuks laiemas kirjandusmaailmas. Auhinna suurus on 180.000 dollarit.

Saksa keeles kirjutamine sai talle omaks Viinis koolis käies. Ta on õppinud veel Zürichis ja Frankfurtis. Viinis ta oli lähedane sõber sellisele maailmakuulsusele nagu Franz Kafka. Canetti põgenes Viinist 1938, kolm aastat hiljem ilmus ta ainus romaan „Die Blendung", kus ta ennustas ette rahvussotsialismi tõusu.

Sündmuste kalender

● Neljapäeval, 22. oktoobril kell 8 õ. Eesti Majas Eesti Aianduse klubi loenguõhtu, kavas Hilja Jukkumi loeng „Liiliased maitsetaimed".

● Laupäeval, 24. oktoobril kell 7.30 õ. Hart House Music Room, Toronto Ülikoolis muusika- ja luuleõhtu Urve Karuksi ja Kaljo Raidi loomingust „Kuldkeeled".

● Pühapäeval, 25. oktoobril kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis K.A. Lehela kinoetendus.

● Reedel, 30. oktoobril kell 8 õ. St. Catharines, Multicultural Centres, 185 Bunting Rd. Soome Klubi korraldusel revüü- ja tantsuõhtu „Ahonkylän flikat".

● Laupäeval, 31. oktoobril ja pühapäeval, 1. novembril Eesti Maja väikses saalis Kai Kääridi 9. iseseisev kunstinäitus. Avatud kell 10 homm. alates.

● Laupäeval, 31. oktoobril kell 7 õ. Prince Hotellis, 900 York Mills Rd. Segakoori 30. aastapäeva ball.

● Pühapäeval, 1. novembril kell 3 p.l. Tartu College'is mulkide seltskondlik koosviibimine.

● Pühapäeval, 1. novembril kell 4 p.l. Royal Conservatory of Music ruumes Tiina Kiik'i akordionikontsert.

● Pühapäeval, 1. novembril kell 4 p.l. Peetri kiriku alumistes saalides Cantate Domino sügismeeleoluline mälestuste radadel laulus. laules-muusikas.

● Pühapäeval, 1. novembril kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Invaliidetoetava Naisringi moenäitus.

● Laupäeval, 7. novembril kell 7 õ. Inn on the Park hotelli Centennial balliruumides Toronto Eesti Meeskoori aastapäeva ball.

● Laupäeval, 7. novembril kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis hiidlaste kireva kavaga mardipidu.

● Laupäeval, 28. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi sügispidu.

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähete kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. "C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 15. novembriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad. Soolaheeringas.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Avatud: esmasp.—laup. 9—6

Kui toote käesoleva kuulutuse kaasa ja ostate meilt kaupa $3.00 eest või rohkem, siis saate ühe leiva tasuta Teie oma valiku järgi. (sepik, sai või rukkileib). Ainult 17. oktoobrini.

Varsti ilmumas:

ESTONIAN GIRLS 1982 KALENDER

koos kanada, ühendriikide ja eesti pühadega

Ettetellimiseks palun saatke $8.— koos aadressiga: Jaak Järve, 870 Runnymede Rd., Toronto, Ont. M6N 3W4.

TORONTO LINN

Üleminek standard kellaajale

Pühapäeval, 25. oktoobril, 1981

Linnanõukogu avaldas proklamatsiooni, mille kohaselt kodanikelt nõuti suvise kellaaja rakendamist 26. aprillist kuni 25. oktoobrini 1981. Kodanikelt nõutakse nüüd, et nad lükkaksid oma uurid ja kellad ühe tunni võrra tagasi

KELL 2 E.L. 25. OKTOOBRIL.

ARTHUR C. EGGLETON
Mayor

Helmi Herman näitus avati

Läinud laupäeval avati Karu of Canada Art Callery's (2600 John St., Unit 220, Markham) Helmi Hermani akvarellide ja skulptuuride näitus. Möödunud kevadel avatud galerii ruume on vahepeal veelgi laiendatud ja pakub palju võimalusi suuremategi kunstinäituste korraldamiseks.

Näitusel on välja pandud 50 akvarelli ja 15 skulptuuri Helmi Hermani viimasel 15 aastal loodud töödest. Üllatuseks oli, et ta teeb ka skulptuuri, kivist ja kunstkivist, mis olid meeldiva ilutundega loodud head tööd.

Akvarellid jagunesid kahte gruppi, ühes vesivärvide ja kollaazhi süntees ebstraktsete otsingutega, teises väiksemaformaadilised looduse impressioonid. Asjaavatud Hermani esimene suurem iseseisev näitus jääb avatuks oktoobri lõpuni.

Malehooaeg algab

Neljapäeval, 22. oktoobril, kell 7 õhtul, avab Toronto Eesti Maleklubi oma sügishooaja. Klubi palub kõiki klubi liikmeid ja malehuvilisi õhtust osa võtta.

Peapiiskopi reisikava USA-s

Peapiiskop K. Veem saabub USA-sse reedel, 23. oktoobril. Seni on lõplikult selgunud tema jumalateenistused idarannikul: pühapäeval, 25. oktoobril Lakewoodi eesti kirikus ja pühapäeval, 1. nov. New Yorgi Lexington Ave. kirikus ja 8. nov. Minneapolises.

USA eesti kirikuõpetajate töökonverents peetakse New Yorgis laupäeval, 31. okt. algusega kell 11 Eesti Majas. Ringreis korraldatakse USA mõlema eesti praostkonna koostöös.

F. Lauderdales, Fla. on teenistus 28. okt.

Nalja

Allmaavagunis, kus kõik istekohad okupeeritud, vaatab mees tema ees seisvat daami ja küsib:

„Vabandage, kas teie ei ole mitte see daam, kes naiste vabadusliikumise miitingul pidas kõne?"

„Jah, olen küll."

„Kas teie mitte ei öelnud oma kõnes, et naised peavad vabanema meeste eestkostmise alt ja seisma kindlalt ja iseseisvalt oma kahel jalal?"

„Jah, ütlesin küll."

„Julgelt ja kindlalt edasi seista!"